MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Any III. Núm. 102 - Barcelona, dijous, 15 de Gener, 1931

Preu : 20 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 2'50 pessetes trimestre

L'educació política del poble és una tasca que encara està per fer.

El problema de la nostra educació política

En mig de les lluites, tan aviat sordes com esclatants, de l'actual política espanyola, és molt natural que el públic hagi perdut de vista les intencions i les maniobres dels homes que van secundar la dictadura de Primo de Rivera. Els ha vist caure, suïcidar-se pels seus propis desencerts, i creu que, lògicament, no podran alçar-se de la mort política ; són uns morts : a què treu cap preocupar-se'n? Es natural que es capfiqui molt poc d'ells el públic i que, en canvi, segueixi amb tot interès l'evolució dels que ara es mouen pel camp polític.

En canvi, no trobem tan natural ni disculpable que els professionals de la política, els guies de l'opinió, hagin acceptat com a bona aquesta orientació de la massa. Ells estan obligats a saber que no és el mateix la mort natural que la mort política ; en l'una mai no veureu resurreccions ; la resurrecció, però, és la regla general de l'altra.

Aquesta falla de sentit polític, o, més ben dit, de cura i diligència en les actituds, ha tingut una desagradable confirmació amb motiu de la darrera nota que l'ex-carterista d'Hisenda de la passada dictadura ha tingut l'audàcia i l'astúcia de llençar a la premsa, amb motiu del superàvit que resulta de la liquidació del pressupost de l'any 1930, presentat pel senyor Wais, l'actual responsable del ministeri d'Hisenda.

Tots e's diaris l'han reproduïda ; si el senyor Calvo Sotelo fos, en realitat, encara dictador o sub-dictador, no podria aspirar a més : és veu que l'automatisme de doblegar l'esquena (i de parar-la) durant els set anys, té una força enorme ; i que, per una deplorable inhibició massa freqüent a casa nostra, el pensament no pensa.

Només *El Sol* ha fet el que calia. Una gasetilla substitueix totes les elucubracions incontrolables de l'ex-usurpador de la cartera d'Hisenda. Fa així :

«D'ençà de la caiguda de la Dictadura, cada cop que un ministre d'Hisenda lliura una nota al públic, en segueix una altra del senyor Calvo Sotelo, convertit en una mena de providència i déu tutelar de la Hisenda pública. El pas del senyor Calvo Sotelo pel ministeri d'Hisenda no s'ha acabat quan va cessar en la cartera, sinó que es prolonga indefinidament en una mena de gestió honorària «apostillant».

»No publiquem la «nota oficiosa» del senyor Calvo Sotelo. Pertanyent a una Dictadura que impedia tot judici i fins la defensa de les coses més sagrades, no té dret a plànyer-se'n.

»Resulta que tots els pressupostos del senyor Calvo Sotelo varen ésser liquidats amb dèficit quan ell els executava. L'únic amb superàvit fou el que no executà. L'en felicitem.»

Hem transcrit la nota d'*El Sol,* no com a preludi d'un estudi del fons de la qüestió, que ja està fet, sinó perquè es tracta d'unes línies exemplars que hauríem volgut veure a tota la premsa ; i, també, per falcar l'asserció feta a l'encapçalament de l'article, que convé tenir molt de compte amb les maniobres a què es lliuren els personatges de la Dictadura.

Està bé, si es vol, que no se senti odi contra aquesta trepa, perquè, ben mirat, potser no val la pena de sentir-ne. Al capdavall, si varen poder usurpar el poder, i encara més, si el varen poder conservar, tots hi tenim la nostra part de culpa, i l'única compensació d'aquesta manca general de ciutadania és que el personal de la dictadura va ésser tot el més tronat del país. Tanmateix, l'odi popular és digne d'un altre objecte més important que aquell vulgar rebrec. Però el que no està ni mig bé és que s'honori avui aquella gent amb un tracte ciutadà al qual voluntàriament havien renunciat, com recorda *El Sol,* posant-se al marge de tot respecte al dret dels altres. Tinguin o no tinguin raó en la justificació que volen intentar de la seva obra, no és ara que tenen de defensar-la. Quan feien la feina, voler judicar-la era un crim que es castigava amb tota mena de penes i de penyores. No devia ésser tan bona com això quan tenien de fer-la d'amagat i protegits per la força. Ara que e's seus successors estan subjectes al judici constant de l'opinió, el menys que es pot és obligar els homes de la dictadura a callar o tirar al cistell dels papers bruts tot el que tinguin la pensada de dir. Estan fora de tota llei de ciutadania.

I el que passa en realitat, és tot al revés. El judici de l'opinió recau avui sobre els que representen l'administració actual del país, i d'una manera insensible ens anem acostumant, per una natural propensió al vituperi de l'adversari, a posar com a model els ex-ciutadans de la dictadura. Ara mateix, amb motiu d'uns debats d'interès local a l'Ajuntament de Barcelona, els representants dels diferents partits s'han tirat els plats pel cap, i el seu respectiu portantveu a la premsa ha llençat contra els de la casa del davant tota mena d'acusacions, evidentment desproporcionades amb la magnitud de la suposada falta, però molt ajustades a l'apassionament de la lluita. I com és natural, la bona gent que s'ha passat prop de set anys sense presenciar aquesta mena d'espectacles, ha cregut certes totes les acusacions i ha arribat a la conclusió que els homes del temps de la dictadura, tan respectats avui pel judici lliure del públic, com varen ésser-ho quan el judici del públic no era lliure, devien ésser millors administradors que els d'ara i els d'abans, perquè ningú no en té res a dir.

No volem pas demanar que les immoralitats públiques s'amaguin. Seria tant com negar el règim d'opinió lliure, dintre del qual volem viure. Però val la pena pensar si fer tema de disputa entre colles i partits el de la immoralitat de l'adversari, subjectant a l'apassionament de la lluita sense escrúpols ni miraments el nom dels homes públics, no és preparar altre cop el camí a un estat de l'esperit collectiu que vulgui treure's del damunt uns homes tinguts els uns als altres per indignes i substituir-los per aquells altres de la dictadura que, si eren indignes, ningú no ho deia quan no es podia, ni ho diu ningú ara que es pot.

Sembla que tot això sigui d'una importància molt secundària, però de fet és tot el problema de la nostra educació política. Algun dia en tindrem de parlar llargament. No pas ara, que la censura torna a travar la nostra ploma. Però l'espectacle actual dels nostres costums públics i del desplegament de les nostres lluites ens fa creure més d'una vegada que el règim de llibertat serà difícil que el tornin a veure els homes de la generació d'ara, perquè és molt possible que s'aprofiti la llibertat per a demanar que, d'un cantó o de l'altre, surti un amo.

De Dijous —— a Dijous

Fa unes quantes setmanes vàrem anunciar com a pròxima l'aparició d'«El Cambusi», diari del migdia, òrgan del grup anomenat Unió Catalana. I com si semblés que està decidit a fer-nos quedar malament, «El Cambusi» no surt. Per satisfacció dels seus nombrosos lectors futurs, i perquè no sigui dit que no donem mai cap noticia, direm que «El Cambusi», com a òrgan d'un grup dels sedients tècnics, serà molt ben fet, a jutjar pels preparatius minuciosos que es van fent. I també us direm que «El Cambusi» ja surt des de fa uns quants dies. Surt clandestinament decorat amb uns titulars Bodoni correctíssims. Per ara, «El Cambusi» va fent números de prova amb articles i noticies de debò. I és curiós que per fer uns números de prova han estat escrits articles i reportatges de rigorosa actualitat que no podran servir quan «El Cambusi» no sigui clandestí.

Però mentre «El Cambusi» medita i runia, sense pensar-s'hi tant, ha sortit «La Ciutat», «el diari de l'ambició catalana», segons frase apareguda en un anunci i en el primer editorial de «La Ciutat». Es de suposar que això d'«el diari de l'ambició catalana» vol dir que és el diari que ambiciona Catalunya, conceptes ben diferents.

«La Ciutat» ha aparegut en dimarts i dia 13. Ja vol pit! Desgraciadament, la impremta no el serveix gaire bé. Es un diari catalanista i liberal i, per la nostra part, no li podem demanar més. Per molts anys!

I ja tenim cinc diaris catalans a Barcelona. Ja no es crea res que no sigui català.

No obstant, l'aparició de «La Ciutat», i la pròxima arribada d'«El Cambusi» ens suggereixen múltiples reflexions que podrien motivar un article extens. ¿No temeu, amics, el perill de la inflació? Sis diaris catalans, i dos d'ells al migdia! Passem balanç : tenim tres diaris catalans republicans conservadors d'una diversitat de matisos gairebé imperceptible : «La Publicitat», «La Nau» i «La Ciutat» ; un diari per als catòlics professionals, «El Matí», i dos per als conservadors monàrquics, «La Veu de Catalunya» i «El Cambusi».

Davant d'aquest perill d'inflació i que l'excés no vingui a omplir un buit, creiem que han d'ésser tingudes en compte dues coses : Primera.—Cada diari—i àdhuc cada setmanari—ha de tenir [illegible] d'originalitat de crear un to. Segona.—Cal que cada publicació faci els possibles per crear-se un equip de periodistes i articulistes. L'ideal seria que cada publicació tingués l'exclusiva d'unes firmes. Automàticament s'haurien creat diversos sectors de públic.

Literàriament, el cas dels que produïm literatura i periodisme és una mica dramàtic : des del P. Miquel d'Esplugues a N'Andreu Nin, tots mengem en una mateixa taula, tots dormim sota una mateixa tenda.

Hem esbossat només un tema que mereixeria diversos articles. De moment, i sense filar tan prim, felicitem-nos. Ja tenim cinc diaris i aviat en tindrem sis. Tot fa suposar que aviat tindrem un gran diari català independent d'informació. I aviat això serà una necessitat, una necessitat política. — M. B.

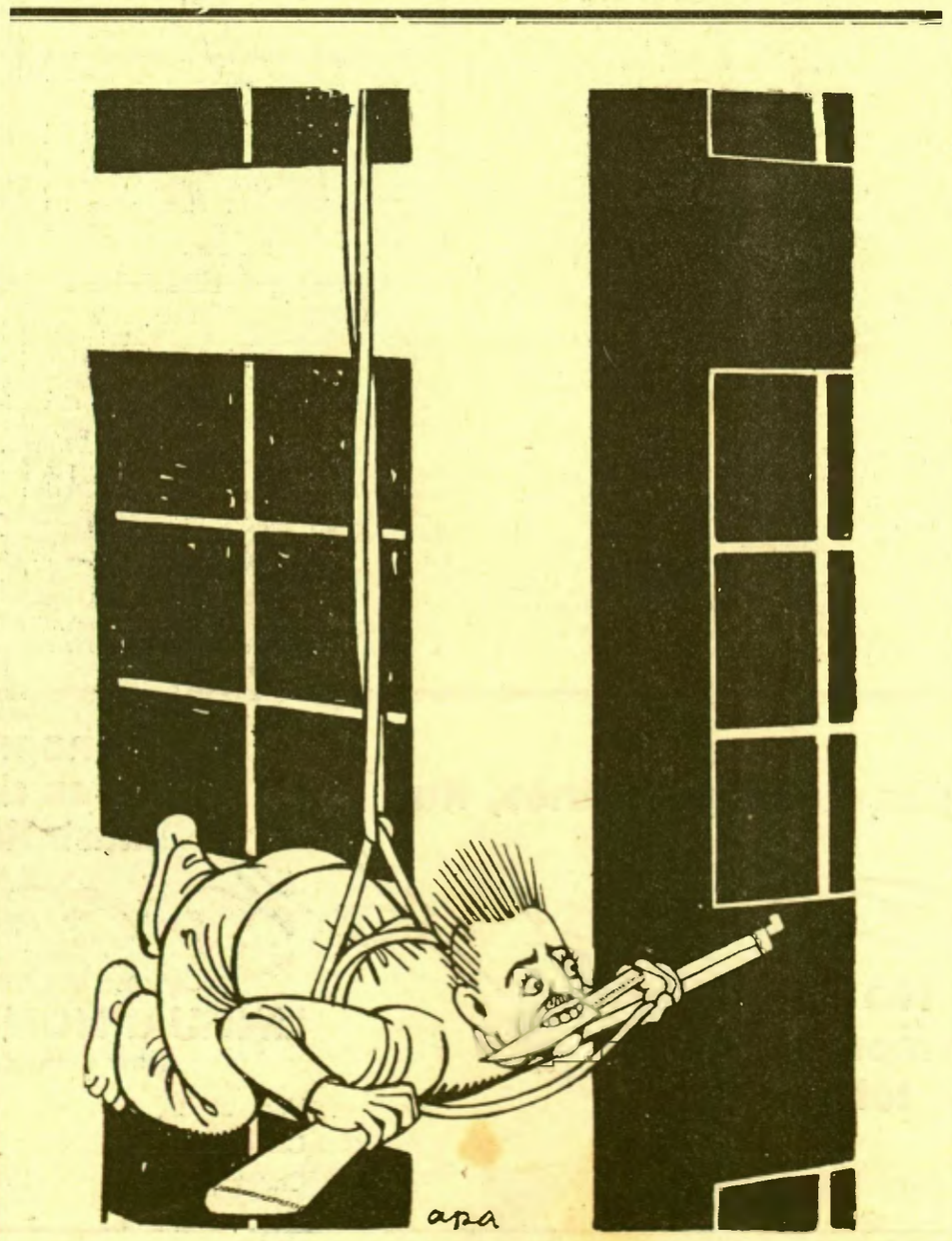

El que pot l'afició al conservadorisme

LLEGIU:

A la pàgina 2 : **Pepe Gil, empresari divertit,** per Rafael Moragas.

A la pàgina 3 : **Un viatge al país del Feix,** per Manuel Brunet

A la pàgina 7 : **Tornant de Nova York,** per Nicolau M. Rubió i Tudurí

Pròximament, **MIRADOR** publicarà un número extraordinari de 12 pàgines,

MIRADOR INDISCRET

Els accessoris de la fama

En Felip de Solà i de Cañizares, quan encara no havia acabat de fer la creixença, ja tenia americana ribetejada amb pantalon de «corte», smoking, jaqué, frac i potser levita.

—Aquest noi arribarà lluny—va dir sentenciosament un amic de la família.

Per arribar lluny, cal fer sonar el nom.

Han passat uns anys, tota aquella indumentària ja li ve curta i estreta, té el títol d'advocat i està a l'aguait d'un procés sensacional que el faci conèixer. L'assassinat de «Ricardito» li'n proporcionà ocasió.

Però n'havia de venir una de millor.

Va caure la dictadura de Primo de Rivera i ja tenim el de Solà i de Cañizares constituint, amb alguns senyors més i un timbre de goma, un partit anomenat Dreta Liberal Republicana.

Cal conspirar i firmar fulles.

A casa seva prou li diuen que no s'emboliqui. Ell, res, vinga conspirar, però, previsor, al mateix temps que un manifest, firmava una pòlissa de vida amb una companyia asseguradora.

Autodelació

Comencen les detencions. «Ara va bé», pensava el jove de Solà. Però passaven els dies. «Què fan que no m'agafen, tan perillós que sóc?», es preguntava anguniat.

Per posar-hi remei, cridava pels passadissos del Palau de Justícia, cada dia :

—Espero d'un moment a l'altre que la policia se'm presenti a casa...

I per més que ho deia, a casa seva no hi anava ningú. Fins que a *La Noche* es va publicar una gasetilla pregada, però amb títol propi, fent saber que era molt comentada pel Palau de Justícia la presència del de Solà en les circumstàncies que llavors eren actuals, etc.

Oli en un llum. La gasetilla sortia un dissabte i aquella mateixa matinada es presentava la policia a casa del jove líder. El trobà a punt, ja tenia el paquetet fet i estrenava un molt ben tallat vestit de pres.

Una missa perduda

Amb el temps que el jove advocat va passar a Jefatura, abans d'anar a la Model va perdre la missa d'aquell diumenge. El senyor Alcalà Zamora havia pogut complir aquest deure religiós, abans d'ésser pres, i ell no? El de Solà va escriure al bisbe. Sembla que el prelat l'ha absolt i fins li ha enviat una benediccioneta.

Història de un "renard"

1. El conegut caçador i xiroi crític teatral senyor Bernat i Duran, un dia va caçar una guineu. (Sí, senyor, sí : la va caçar! El que compra són perdius.) Va conservarne la pell una pila de temps, esperançat de trobar l'ocasió de cedir-la a un amic per un preu enraonat.

2. Un galan jove de la companyia del Novetats té relacions formals amb una dama jove de la mateixa companyia.

3. Amb ocasió de la darrera festivitat dels Reis d'Orient, escaiguda, com és públic, el dia 6 del corrent, l'enamorat galan jove feu present a la dama dels seus somnis de la pell de la guineu que un dia va caçar el senyor Bernat i Duran.

4. En la crítica de *L'anònim Blau,* publicada en *El Noticiero* amb la signatura del senyor Bernat i Duran, es llegia això : «*Interpretaron la obra decorosamente todos los actores : Tal, Tal... y la señorita Elvira Jofre, que lucía magnífico* renard.»

Les obres d'En Roure

A Gelida s'estan enllestint les obres completes d'En Roure.

Es tracta de dotze xalets uniformes propis per a estiuejants, el propietari dels quals és l'autor de *La Reina del Mercat.*

En Roure, seguint el costum de tots els autors, dirigeix personalment les obres.

L'Opisso i el vell Lòpez

El dibuixant Opisso i En Lòpez (pare) es barallen i fan les paus cada tres mesos. Però la darrera vegada les renyines foren més sorolloses i en Lòpez i l'Opisso estigueren nou mesos sense dirigir-se la paraula.

Aparegué el llibre d'En Passarell, *Cent minots i una mica de literatura,* i l'Opisso, en veure que el seu retrat no hi havia sortit, cregué que era degut a la influència d'En Lòpez i restà retut i aclaparat.

L'endemà se'n va anar a trobar En Lòpez i li digué :

—Lòpez! Heu vençut vós! Quan voleu que torni a fer dobles pàgines per *L'Esquella?*

El vell Lòpez va quedar tan orgullós del seu triomf, que si hagués gosat hauria sortit a passejar per les Rambles amb una quàdriga i un carro romà.

La pesca amb canya

Un amic nostre — el nom no fa al cas, però si volen detalls els direm que és caricaturista i periodista esportiu — tenia el vici de portar la contrària en tot. Diem «tenia el vici» perquè l'altre dia en un camp de futbol va quedar escarmentat per sempre més.

Es discutia apassionadament el valor del film de King Vidor, *Alleluia* i el nostre amic assegurava que n'havia vist de millors. Per acabar la discussió, que prenia proporcions alarmants, el caricaturista amb una punta dissimulada de sornegueria decretà :

—Bé, vaja, és molt millor *El desfile del amor*!

—Sí, senyor! Ara ho ha dit!—respongueren diverses veus sonores d'engrescament.

El nostre amic, en vista de l'èxit, va desaparèixer astorat del descobriment que acabava de fer.

Competència comercial

Dilluns els venedors del *Ciero,* a conseqüència d'un incident administratiu, es negaren a vendre el periòdic i s'estacionaren davant la redacció del primer rotatiu nocturn de Barcelona en actitud gens pacífica.

La Noche tingué una gran idea. Envià un camió davant del *Ciero,* féu una mena de mobilització de venedors i se'ls endugué cap al carrer de Muntaner.

Gràcies a això, *La Noche* va vendre trenta set exemplars més i es palesà un cop més la confraternitat que existeix entre les empreses periodístiques de Barcelona.

Al que tingué la idea de transportar en camió els venedors disconformes estacionats davant del *Ciero,* ja li han trobat nom.

Li diuen Gallieni II. Llàstima que amb aquest truc no guanyés una altra batalla del Marne. Ho diem per allò dels trenta set exemplars.

Frase lapidària

El nostre amic Josep Maria Planes, com tots sabeu, ha inaugurat fa poc les seves tasques a la secció municipal de *La Publicitat.* I volgué la casualitat que coincidís la seva estrena amb la famosa sessió en la qual el senyor Santamaria, republicà de la Portaferrissa, ex-lerrouxista i tots els ex que convinguin, va esbatussar-se amb el senyor Massot, representant d'Acció Catalana. La ressenya del nostre amic, naturament, desprenia molt d'enginy a costes del tinent d'alcalde, republicà de la Portaferrissa, i ex-lerrouxista curós de la puresa del cens electoral.

El senyor Santamaria va llegir-se *La Publicitat* i no en restà gaire content ; afegeix el rumor, que nosaltres donem tal com corre, que va preguntar a l'Aldaz :

—*¿Quién és este Planas? Debe ser nuevo.*

—*Sí, señor, es un chico joven*—respongué l'Aldaz, amatent.

—*Y, ¿cómo está de vida privada?*—va concloure el senyor tinent d'alcalde republicà de la Portaferrissa.

Es clar que el baró de Viver no hauria necessitat inquirir la vida privada de les persones a ell no grates. Hauria bastat un recadet al censor.

Siguem exactes

En el nostre número passat, parlant de la presentació d'*Alleluia,* dèiem que l'únic smoking que en aquella nit hi havia al Fèmina era el de Josep Maria de Sagarra. Donc bé : anàvem equivocats. El jove decorador Joan Roig assistí a la «primera» del film de King Vidor també de smoking.

El fet, motivà alguna confusió. Per exemple, Roig va sentir com un senyor amb cara de *parvenu,* el senyalava amb el dit, tot dient a les seves filles :

—Tenia entès que era *calvo.*

L'havien pres per En Sagarra! I quan aquest pujà a la tarima, En Roig pogué dir :

—Veieu? Ja som dos!

Tranquilitzem-nos

Es sabut que el professor Blanco Alberich es proposa donar la volta al món. En el periple, l'acompanyarà la seva filla Evelyne, i una altra persona, el nom de la qual per ara es manté secret. La identitat del tercer tripulant de l'*Evalú* ha intrigat a alguns.

Hom deia que Domènec de Bellmunt sabia el nom del navegant fantasma. Interrogat pels amics, Bellmunt contestà.

—Us prometo que no ho sé. Només puc assegurar-vos una cosa : no és el dictadoret Bosch i Pinyol.

Una fulla sense competidor

Es tracta d'una fulla que repartia la «Confraria del Roser de Sabadell».

Acaba així :

«La Confraria del Roser és la més antiga, la Reina de les Confraries, la més rica en indulgències.»

Les confraries que vulguin competir-hi, no tindran més remei que donar cupons.

Piquiponiana

Una vegada el senyor Pich i Pon va assistir a un acte i el van fer parlar. Don Joan s'aixecà i digué :

—*Señores y amigos...*

I per acabar de refermar les seves paraules, segurament convençut que es guanyaria el cor dels que l'escoltaven, afegí :

—*...más amigos que señores.*

Era la primera vegada que els veia.

"La Calle" i "El Carrer"

En Pich es prepara a llençar un nou rotatiu. Serà setmanal, en rotogravat, el dirigirà En Guixé i es dirà *La Calle.*

Ja veiem venir el xisto.

—¿Vol *La Calle?*

—No. Ja l'he vista. Adhuc l'han feta en català, al Romea.

Això farà riure molt a En Pérez de Rozas petit, empresari del Romea, i no tant a En Pérez de Rozas gran, que és gerent de *La Calle.*

Reformes periodístiques

El món dels diaris barcelonins està regirat. En surten, i n'han de sortir, de nous. D'altres fan reformes. Les reformes periodístiques són sempre tema de comentaris entre la gent—la mala gent—del gremi.

—Diu que tal diari fa reformes?—deia l'altre dia un conegut escriptor humorista i futbòler.

—Sí.

—I—interrogà el que havia parlat, amb certa curiositat—a qui treuen?

Joffre, català

Amb motiu de la polèmica entre els rotatius d'En Pich i *La Publicitat* sobre els comentaris a la mort del gloriós soldat francès, un grup parlava l'altra tarda a l'Ateneu.

—Sí, sí! Joffre català, Joffre català—digué un—. I a la llista de subscripció de l'Ateneu, que hi ha penjada a la Majordomia, des de fa temps, tres donatius per al monument a Joffre, que sumen un total de cinc pessetes!

El més trist és que això és veritat. Cinc pessetes! Menys del que es va recaptar a la mateixa casa, per a regalar no recordem quines insígnies al senyor Dariu Romeu i Freixa.

Esport i patriotisme

La vinguda dels equipiers del Logroño a Barcelona va ésser un succés de cordialitat. Tothom es va desfer per obsequiar-los de la millor manera possible. I per correspondre a les amabilitats amb les quals ja es comptava, la senyora vídua de Solano, gran productora de pastilles de cafè amb llet (el reclam és gratuit), va trametre per als onze jugadors del Barcelona que havien de lluitar contra el club foraster altres tants paquets de pastilles, el paper de les quals portava una litografia amb el retrat de don Francesc d'A. Cambó. Hom diu si només es tractava d'un tiratge a part especial per aquella circumstància; hom diu si eren ja els efectes de la campanya que ha iniciat la Lliga a La Rioja. Però el cert és que, davant de la vera efígie del líder, el directiu senyor Gaspar Rosés plorava d'emoció.

Les presentacions d'En Sucre

En Josep Maria de Sucre, convertit, per obra i gràcia del «sobrerealisme», en protector de tots els pintors joves d'avantguarda, es dedica a fer la presentació de l'artista en els catàlegs, modesta expansió que cap dels seus protegits no s'atreveix a negar-li.

Les presentacions d'En Sucre, però, com que sempre són un elogi de l'artista, acaben d'excitar la bilis del visitant, que amb la contemplació de les obres ja en tenia per anar fent.

Sortint de visitar una exposició sobreavantguardista, un artista aragonès famós pels seus bodegons d'arengades rovellades, en llegir la presentació del catàleg, va exclamar:

—*Con azúcar está peor.*

Sí que s'erra

«Un poeta francès de la *Pléiade*, el propi Ronsard, si no m'erro, té un vers admirable que diu: *Je meurs de soif auprès de la fontaine*», escriu Alfons Maseras en una de les seves *Nòtules* a *La Veu de Catalunya*. Fa bé, però, de sagnar-se en salut amb la seva salvetat: «Si no m'erro». Li hem de dir que sí que s'erra. I només de cosa d'uns cent anys. Aquest vers és d'un cert François Villon, que no era de la *pléiade*, precisament.

Nosferatu
GRAN GUIGNOL · FILM SONOR

ABRICS
La millor col·lecció
i la millors preus
Les millors classes
F. VEHILS VIDAL
Abric reclam . . . . 75 ptes.
Abric novetat. . . . 90 ptes.
Abric fantasia. . . . 125 ptes.
Abric Austràlia . . . 150 ptes.
Abric folro camussa . 175 ptes.
Trinxeres des de. . . 35 ptes.
PLOMES ANGLESES 20 PTES.

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

DEL VELL TIVOLI

Pepe Gil, empresari divertit

Una crònica d'En Passarell, publicada en aquestes mateixes pàgines, evocant els bons temps del *género chico*, em retornà a la memòria aquells dies admirables que vaig viure al costat del mai prou plorat Pepe Gil, l'empresari popularíssim a qui tots coneixíem per «lo Chil», i em féu fer el propòsit de parlar-ne aprofitant l'ocasió que aquest mes s'escaigui l'aniversari de la seva mort.

Qui era «lo Chil»? Doncs l'home més ben dotat d'imaginació fecunda i absurda, que a la vida pintoresca de la sarsuela, *género chico* i melodrama, va afegir el pintoresc de la seva propaganda teatral. En mans de «lo Chil», un cartell del Tívoli era realment com un crit en una paret. Si En Pepe Gil anunciava una obra o una tiple més o menys sicalíptica o un barítón de sarsuela, equivalia a invitar el públic al tumulte al deliri

Els cartells, com els acudits de «lo Chil», tenien un valor de lletra a la vista. A fi que el lector de MIRADOR pugui enriquir els arxius de la vida ciutadana, n'hi recordarem alguns, veritables peces del Museu de la Barrila, que tanta manca fa a Barcelona.

Un dels seus cartells deia així:

> TEATRO TIVOLI
>
> Gran función para hoy, día 22 del hermoso mayo.
>
> ¡¡Teatro sin humedad ni relente!!

Això és donar o no garanties a un teatre obert de bat a bat com en l'estiu ho era el vell Tívoli del carrer de Casp, aquella barraca que molts barcelonins encara recorden?

En el mateix teatre aparegué un dia el següent cartell, que copio textualment:

> Esta noche, a las diez.
> ¡Programa zoológico!
> EL RATON
> LA GATITA BLANCA
> ¡AL AGUA, PATOS!

Em recordo, i el bon amic Joan Eugeni Morant en pot donar fe com si fos notari, que al començament de la temporada de 1917 es varen casar una popular tiple còmica i un tenor còmic de sarsuela. Tots dos treballaven en el Tívoli i en la companyia de Pepe Gil. Doncs bé, tiple i tenor còmic es casaren el matí, i el mateix dia «lo Chil» feia aparèixer el següent cartell:

> Esta tarde
> Gran Vermouth nupcial
> en honor
> de los simpáticos esposos
> AMADA ALEGRE y
> MIGUEL PEDROLA
>
> El indisoluble lazo tuvo efecto esta mañana con gran complacencia del selecto público del TIVOLI.

Perquè el nostre Gil era així, l'home seguia l'actualitat com la pugui perseguir un periodista.

Una vegada «lo Chil» es va presentar a l'Ateneu a fer-me dues importants preguntes, en el seu dialecte propi, barreja de català, castellà i valencià.

La primera fou la següent:

—Escolta, Moragues tu em sabries dir qui era Terpsícore?

No em negareu que només essent ateneista, cosa que dóna facilitats per a consultar l'Espasa, es pot respondre com cal a una pregunta d'aquesta mena.

L'altra era:

—Me trobo en un conflicte i tu que estàs ficat en coses de música podries respondre'm. Digues: no em sabries un barítono, curioset, espiritual i per deu pessetes?

El públic distingit del vell Tívoli

> AVISO
>
> Se suplica al distinguido público no se ponga en mangas de camisa.
>
> *La Empresa*

Una nit, En Pepe Gil em va trobar a la Plaça de Catalunya. Jo anava amb l'Alexandre Soler i Rovirosa.

—Escolteu—ens digué «lo Chil»—tindríeu que arreglar-me, vosaltres, una obreta que m'han portat dos minyons que són dos serebros. Se titula aixina: *Cuadros de historia*. Apareix en primer terme una motllura d'un quadro que omple l'escena. Darrera, hi ha unes cortines. Eixes, quan arriba el moment, s'obren i llavores se veuen reproduïts i de bulto, quadros del Ticiano, de Rubens i altres pornografies...

La veritat és que jo no he vist un home de teatre que com «lo Chil» tingués tants admiradors. Com havien rigut sentint-lo Guimerà, Esglésies, Rossinyol, Pérez Galdós, Benavente, els Quintero, el mestre Vives, Marial, Moles, Micó, Trinitat Alemany, Ricard Rocafort, Salvador Basseda, Antoni Torreilla, Pere Aldavert, Josep Maria Pascual, Morano, Gasol i fins el propi Arniches!

«Lo Chil», que ja us he dit que era inesgotable, una nit explicava a En Rossinyol com havia introduït les cupleteres en els escenaris. I li deia, tal com pinta:

—Jo, amb el meu serebro, he buidat tots els fogons d'Espanya i a les criaes esgarrapaes les he rechenerat amamantant-les en els meus pits...

Quan es va trobar en la seva apoteosi, o sigui en l'any 1917, una tarda va veure que no tenia espectacle per a dedicar als infants que anaven els dijous a la tarda al Tívoli. Penseu que es va apurar? Apurar-se no feia per «lo Chil». Llegiu el que segueix i us en convencereu:

El galliner del vell Tívoli

Naturalment que això no és res en comparació amb la pregunta que «lo Chil» va fer a En Guimerà. Quan aquest patriarca del teatre català va estrenar *L'ànima és meva* a Novetats (any 1920), collaborà com empresari amb el famós valencià dels cartells. L'èxit fou sorollós. En Gil, i sempre en combinació amb En Guimerà, va organitzar una excursió pels pobles de Catalunya. I «lo Chil» va tenir una de les seves pensades, a fi de fer una bona propaganda de «don Anchel, eixe prestigi i eixe venerable mònstruo de la trachèdie», com ell deia en aquell idioma cocktail, els ingredients que formaven el qual hem provat de definir, i que el Tiago Rossinyol anomenava «neutral».

En Pepe Gil volia escriure un fullet cortant coses íntimes d'En Guimerà.

—Això sempre ho agredix lo públic, don Anchel—deia l'empresari—. De manera que si vostè, que és una eminència, vol sometre's a algunes preguntes senzilles i innocents, podrem fer l'interviu.

—Vostè, Gil, vagi preguntant—digué En Guimerà.

—Doncs escomencem. Vaig a fer-li una pregunta sense malícia i que el públic sempre n'estarà content.

—Digui, digui.

—Vostè, don Anchel, ha tingut algun fill natural?

Què de què que En Guimerà no es mor de l'espant. «Lo Chil» entenia així la senzillesa de l'interviu.

Una vegada, això era en 1907, «lo Chil» feia d'empresari del teatre Arnau del Paralel, on organitzava «Concursos de Pulgas» amb la Monterde, la Chelito i altres respectables artistes, i a fi de donar un to distingit al local, va posar el següent cartellet:

> GRAN MATINEE
>
> para hoy jueves dedicada a los simpáticos niños y niñas asiduos concurrentes de este favorecido teatro.
>
> La magnífica zarzuela
>
> GIGANTES Y CABEZUDOS
>
> Aviso sensacional
>
> A todos los niños y niñas, ¡tiernos infantes de mi corazón!, que acudan esta tarde al teatro, se les entregará, junto con la localidad, una vela, para que luego la enciendan y puedan desfilar por el escenario, en la procesión del Santísimo Rosario de la Virgen del Pilar. ¡Ella les proteja, así como a sus distinguidas familias!

L'èxit ja el podeu suposar. Més de dues centes criatures del públic amb la candela encesa varen desfilar per l'escenari entre les coristes, segones tiples i balladors de jotes.

Una vegada ens el vàrem trobar al vestíbul de Novetats. Feia cosa d'un any que En Gil es trobava allunyat dels escenaris. Tot d'una li concedeixen el teatre per dos mesos. «Lo Chil» es sent boig d'alegria:

—Estic en el paroxisme! Se m'ha apoderat el vèrtig!... Ja torno a fer d'empresari!... Ja no em trobo en l'ostracisme!... Ja no estic com Napoleó en Santa Tecla!!...

RAFAEL MORAGAS

(*Dibuixos d'Opisso en l'extraordinari de* L'Esquella *dedicat al Tívoli.*)

L'APERITIU

L'Hostal del Sol.—Cap dia com avui no hauré justificat la paraula aperitiu, en aquest reconet de la segona plana que els meus amics em deixen perquè m'entretingui una mica i no faci mal a ningú. L'aperitiu és per fer venir gana; doncs parlem una mica de menjar, a veure si aquestes senyores que fan un «ai!» esmaltat de llamenqueries es posen una mica a to i mengen quatre culleradetes de sopa.

I per parlar de menjar, parlem de l'Hostal del Sol, i no ho fem d'una manera directa i comercial més o menys judaica, sinó amb l'aire que caracteritza les coses que jo escric, que és un aire d'anar fent i d'anar passant l'estona.

Hi ha qui va a París per fugir de la dona, per veure les revistes del Casino amb unes senyoretes que ensenyen el ventre emblanquinat, els ulls injectats de rimmel i els pits guarnits amb dues cireretes de vidre volador. Hi ha qui va a París atret per la pintura, pels darrers models de l'automòbil, per comprar la perfumeria a més bon preu, o per pendre part activa en una prostitució trucada i anacrònica, feta segons model de l'última exposició de les arts decoratives.

Jo, molt de tard en tard, que és quan em sobren tres pessetes i mitja, me'n vaig a París per dues coses. La primera és per menjar una bona cuixa de be o un bon tall d'esquena de bou fets a la manera que a mi m'agrada, o sigui amb la manca de preocupació i de mal humor que s'acostumava a guisar en l'època en què l'adulteri era una cosa assequible i digestiva, i les senyores es lligaven les mitges amb unes lligacames simples, no com les d'avui dia.

Per la segona cosa que vaig a París, és per beure unes quantes copes de conyac que hi ha en mitja dotzena de cases honestes. Aquestes cases tenen el conyac en botes de roure, i el posen en unes ampolles sense etiqueta, brutes, desmarxades i d'un color de seu de carro. Quan oloreu aquestes ampolles. sembla que us passin pel nas la nuca de la Dama de les Camèlies.

Doncs, de vegades, anant per París i altres poblacions de França, m'he quedat parat en aquests honradíssims *auberges* amb truc o sense, en els quals es serveixen els plats típics i elementals del país, plens de salses i de camàndules sublims.

I també, anant per Catalunya, sobretot per l'Empordà i la plana de Vic, he tingut ocasió de menjar coses episcopals i substancioses, en algunes cases de pagesos i de senyors que han tingut la bondat de convidar-me. I aquests plats que encara es poden caçar de tant en tant entre les flautes dels rossinyols, és una mica difícil de caçar-los en la cuina, i jo, que sóc d'una tradició una mica diferent, em fa pena veure com les senyores del país obliden una de les coses més importants, que és saber menjar.

I he pensat que fóra un gran negoci posar un restaurant, amb una mica de literatura i de pacotilla pairal, i amb una cuinera que sabés on té la mà dreta, i es mirés el cabrit que va rostint amb l'amor que es miraria a un «gigolo» autèntic.

Aquest negoci del restaurant típic i de la cuina honrada, va ésser el que unes excellents amigues meves i distingides dames d'aquesta ciutat es van empendre a l'Exposició, creant dintre el clos del «Pueblo Español», el famós Hostal del Sol, que va tenir tant èxit. Però allò vivia dintre la faramalla i el dinamisme del moment, era un truc sense gaire imaginació que digués-sim, i es va tancar com tantes altres coses.

I ara ve la meravella: aquell Hostal del Sol ha ressuscitat, no a Montjuïc, sinó al carrer de Mallorca, i ha ressuscitat amb més gràcia i més solidesa que abans, amb una punteta de murrieria i d'experiència delicadíssimes. El local és perfecte, té tota la grandesa i la intimitat del cas. A cada paret hi ha farbalans d'alcova, rajoles, gerrets i piques d'aigua beneita, té un aire de rectoria confitada i excepcional, però pulcra, amb unes taules que s'enganxen a la voluntat i uns vasos de vidre amb angelets i anguiles de color que fan festes als llavis.

El menjar que hi donen és extens i intens; els rovellons de les nostres muntanyes naixeran amb més alegria perquè sabran que han d'anar a parar a l'Hostal del Sol, i els porcs del país, quan els clavin aquell ganxo a la boca, procuraran dissimular i moriran amb un somriure efeminat i untuós, perquè sabran que el seu cementiri perfumat serà una taula voltada de perles i de pells de senyora, que sabran apreciar la bona qualitat del porc guisat com Déu mana.

Jo he anat dues o tres vegades a l'Hostal del Sol; em fa gràcia la llar de l'entrada i aquell «chasseur» comprat a la Fira de Santa Llúcia. Penso demanar als amos que un dia m'hi deixin fer una escena de *Terra baixa*, i sobretot m'agradaria que m'hi deixessin portar quatre gossos de pagès ben peluts i ben rondinaires, que duguessin mitja dotzena de puces al collar, i que miressin les senyores de l'aristocràcia com s'alimenten, amb aquells ulls medievals i desesperats de Fra Garí, després d'haver assassinat Riquilda, que deuria ésser una princesa aigualida però olorosa de mentes espirituals, amb unes galtes envernissades i violents, com les rajoles que es poden admirar en les parets de l'Hostal del Sol.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Esperanto, Alemany
Italià, Francès, Anglès, Espanyol, Xinès, Rus
Linguaphone
Fonogrames elèctrics
Llibres de text i traducció il·lustrats i correctíssims
Solució meravellosa per a alumnes i per a professors
No perdeu més temps. Informeu-vos tot seguit
Si voleu aprendre seriosament
Demaneu avui mateix prospecte gratuit al
LINGUAPHONE - Apartat 319
Carrer València, 245 - BARCELONA
Nom .....
Carrer .....
Ciutat .....

GRAVATS TIPOGRAFICS BADAL I CAMATS ✱ París, 201. - Telèfon 7407

UNA CANTONADA HISTORICA

L'ANY 1930

L'any 1930 no pot negar-se que, arreu del món, ha coincidit amb l'acabament d'alguna de les petites ones històriques, les quals, formant-ne entre elles unes de més grosses i aquestes unes altres més encara, i així successivament, creen el ritme total de la història. I l'onada closa amb l'any 1930 serà particularment recordada a través dels temps, perquè és precisament la de la guerra gran de 1914. De manera que podria dir-se, probablement sense equivocar-se, que, a partir de l'any en qüestió, la gran guerra és acabada; deixa d'ésser un esdeveniment actual per convertir-se en un fet històric.

Hi ha d'això una prova psicològica infallible. Tots els grans editors han observat que els llibres de guerra, durant les hostilitats van tenir èxit, naturalment, a causa de llur actualitat; però recent acabada la lluita van caure bruscament de venda; és que el públic tenia el sistema nerviós massa mortificat pel record d'aquelles calamitats i girava la cara cap una altra banda; i passen més anys i arribem al 1930. De cop, surten obres noves i, àdhuc les velles en «stock», es despatxen amb una requesta formidable. Es que ha passat l'oblit, els homes estan curats de la neurastènia de la guerra. Ara comença el perill veritable d'una altra. Ara són més necessaris que mai els esforços de tots els homes de bona voluntat i té més raó que mai d'existir la Societat de les Nacions.

I si no fos prou aquesta prova, tenim també l'exemple d'Alemanya en les seves darreres eleccions. L'èxit insospitat que ha obtingut Hitler i els «razi», demostra prou com la humanitat va perdent el record dels fets passats i torna a construir una altra onada històrica. L'Alemanya de Stresemann, durant l'any 1930, ha canviat de fesomia.

L'any 1930 tampoc ha passat endebades damunt Anglaterra: l'Imperi Anglès—l'única construcció política europea que, de les que fins ara hem vistes, podrà ésser posada al costat de l'imperi romà—ha vist esvair-se la seva pretensió de dominar indefinidament les colònies. Evidentment que els grans polítics anglesos sabien quina direcció pendrien els fets des de feia molts d'anys; però aquesta idea ha passat del pensament dels homes a la realitat dels fets: això no vol pas dir que la generació actual vegi l'ensorrament de la potència anglesa; però és indubtable que l'imperi presenta els primers símptomes del mal del qual ha de morir. I, encara, un cop mort, viurà a través d'una civilització i d'una ciutadania que ha creat dins del món, com encara viu l'imperi romà en les llengües, cultures, drets i costums dels pobles llatins i en la força del Pontificat romà, única institució de la Roma antiga que encara perdura en el món i en la residència. Qui sap quan s'acabarà Roma, en aquest sentit? Ara per ara no es veu venir. Anglaterra també durarà milenis, en aquest sentit; però els futurs historiadors hauran de tenir present l'any 1930, com aquell dins el qual, per primera vegada, en presència de símptomes reals, va poder-se diagnosticar la malaltia de l'Imperi.

L'any 1930 també ha destruït una il·lusió que s'havia estès profundament per Europa: la de considerar els Estats Units com una mena de Paradís damunt de la terra; àdhuc s'havia construït una moral americana, i hom volia estendarditzar coses tan complexes com és ara els sentiments individuals. Exaltació de l'energia, del mecanisme, l'audàcia; modes de vestir, cultura cinematogràfica, etc. Però l'any que acabem de passar ha tingut un somriure pessimista: ha alçat una punta del vel constel·lat que cobria tot aquell món, i, avui, Nordamèrica és el país de les crisis econòmiques, del desgavell financier i de les construccions en l'aire. Aquella audàcia irreflexiva ha portat els financiers a la inflació; els industrials a la superproducció; àdhuc, així com quan els alemanys van perdre la guerra, tothom va adonar-se del mal gust dels bigotis kàiser, els intel·ligents comencen de sospitar que l'esperit del film americà és nul i que la mentalitat i l'educació d'aquells països són coses ridícules i superficials que no responen a cap de les necessitats profundament humanes. Enrera els primaris!

I, a fi de comptes, resulta que els bandits, entremig d'aquesta mentalitat d'un romanticisme plebeu, barrejat amb un aforisme candorós, poden arribar a fer grans fortunes i a robar-vos amb artilleria o gasos asfixiants a l'ombra de l'edifici més alt del món i a quatres passes de la Llibertat monumental, posada de cara al mar, girada d'esquena al país dels prohibicionismes.

I tot això ho hem après de l'any 1929 al 1930.

ROSEND LLATES

Cinema en relleu al Liceu

...I en canvi, la protesta va ésser d'allò més sonora.

Precedit d'una propaganda verament cinematogràfica, Josep Mòjica va cantar *per una tarda conseculiva*, la part de comte d'Almaviva, al *Barber de Sevilla*, que va donar-se diumenge passat al Liceu.

Amb aquest motiu, els rètols que hi havia a la façana del nostre primer teatre, eren redactat amb la frase llampant i format estrafolari de la *réclame* més americana. «*José Mojica*, deia, *el idolo de la pantalla sonora.*» Seguint per aquest camí, vindrà dia que els anuncis de la porta reproduiran episodis de les òperes, com es fa amb els de les pellícules.

El públic, també, era nou i completament inèdit a la casa. Però quadava una bona part d'aquells filharmònics liceistes dels pisos alts, que es saben de memòria tots els pinyols famosos que s'han engegat d'ençà que el món és món, i que són un papu de fama universal per a tots els tenors, tiples, etc., etc., internacionals.

Tant un públic com l'altre esperava prodigis.

Però, sense ampliador sonor, Mòjica no és Mòjica; la veu, petita i gris, no passa del fossat de l'orquestra, i la poca que ho aconsegueix, no és res de l'altre món. El seu talent d'actor tampoc és gaire eminent, tot i ésser la part més rellevant de la seva personalitat, llevat del físic, que a la concurrència femenina, repartida per butaques, llotges, banyeres i públic, va produir una impressió excellent. Resultat, que al caure els telons del primer i del tercer acte, les tendres palmes femenines que volien regraciar llur adorat ídol, van desencadenar una protesta masculino-filharmònica de les que fan tradició a la casa.

A la sortida, uns entusiastes esperaven el tenor per obsequiar-lo amb una xiulada.

Heus aquí l'odissea de l'eminència sonora, del bandoler romàntic d'*El Precio de un beso* i similars.

La protesta del públic, per a qui ho pugui entendre, anava dirigida, no per a Josep Mòjica, el qual, al cap i a la fi, és ni més bo ni més dolent que d'altres que hem escoltat al Liceu, sinó a la forma de propaganda grotesca i falta de to que l'empresa ha dut a terme amb motiu de la presentació del dissortat jove.

Un teatre com el Liceu, que és una institució de la ciutat, ha de tenir sempre, en totes les seves coses, el segell de la dignitat i la contenció.—X. Y.

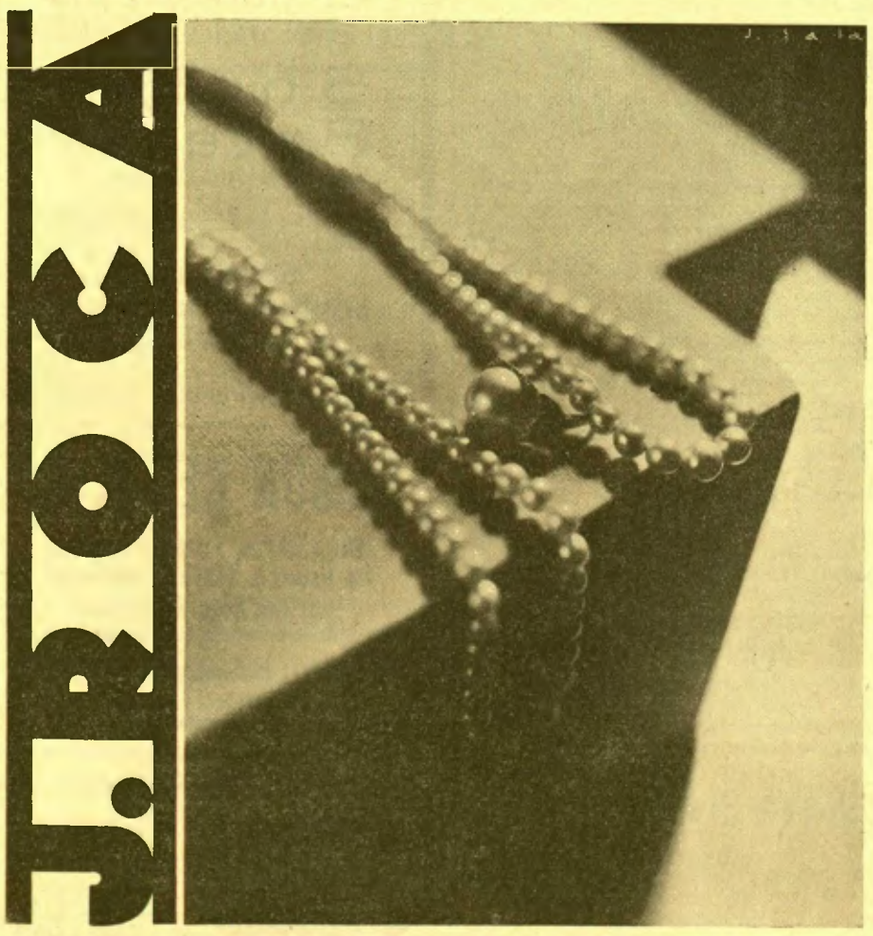

Edmonde Guy es va fer famosa perquè havia perdut un collar de perles.

Courteline féu aquest comentari:

—"No hi ha cap collar de perles que, per tal d'esdevenir famós, li calgui perdre una Edmonde Guy..."

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

Mirant a fora

Mala herba...

El general Balbo, cap de l'esquadreta d'avions que ha fet la travessia Europa-Amèrica, ha estat sempre un dels puntals del feixisme. Fou un dels caps de la Marxa sobre Roma i el seu nom surt tot sovint en els llibres antifeixistes, sobretot quan es parla de sostenir el règim a cops d'estaca i traguets d'oli de ricí.

Es fama que Balbo ha arribat de vegades a fer por al mateix Mussolini, com quan li va preguntar, mirant-lo fit a fit, en una reunió dels notables del partit:

—Es tracta de saber si hem treballat en benefici d'un de sol o en el de tots.

Aquesta i altres cosetes han donat peu a creure que Mussolini confia a Balbo, amb molt de gust, les missions on es corre algun perill.

El neguit del iangui

Un redactor de la «Deutsche Allgemeine Zeitung» ha interviuat el novellista americà Sinclair Lewis, el darrer guanyador del Premi Nobel de Literatura, de pas per Berlín. Amb Lewis hi havia la seva dona i atres persones.

L'escriptor explica, entre altres coses, que és un error corrent dels europeus creure que l'americà és cobdiciós; ell creu, més aviat, que l'americà té un natural malgastador i li agrada més despendre o arriscar diners que apilotar-ne. En canvi, la senyora Lewis diu que, almenys a la Riviera, els nordamericans són més mirats en la despesa que els sudamericans o els alemanys. Hi ha una petita discussió.

Tothom, però, es posa d'acord en un punt. que quan l'americà té molts dimers, se li neguiteja la consciència i no para de preguntar-se «com dimoni ha anat això?»

Folklore rus

Tothom sap que les històries jueves les fan córrer els mateixos jueus, que les historietes sobre els autos Ford són llançades pel departament de propaganda de la Ford Motor Co., i que les historietes russes surten de Moscou mateix.

Per exemple:

Un cirurgià, un enginyer i un comunista discuteixen sobre la professió del primer home. El cirurgià diu:

—Adam era cirurgià. Com s'ho hauria fet, si no n'hagués estat, per ressecar-se una costella i treure'n Eva?

—Fugiu, home—fa l'enginyer—. Per treure el món del caos, ha calgut un enginyer.

Aleshores, el comunista:

—El primer home era comunista. Com hauria existit el caos, sense el comunisme?

* * *

—On heu nascut?
—A Petersburg?
—On heu viscut?
—A Petrograd.
—On viviu ara?
—A Leningrad.
—On voldríeu viure?
—A Petersburg.

L'Ordre de l'Ou

Mr. Thomas, secretari d'Estat dels Dominions, ha rebut la condecoració més original, segurament, del món: l'Ordre de l'Ou, que es dóna als que treballen en el desenrotllament del comerç entre l'Africa del Sud i la metròpolis.

—Es un antic costum sud-africà—digué el cap de la delegació—. Habitualment, hom es serveix d'ous d'estruç, però, per desgràcia, en el viatge del Cap a Londres, els ous s'han convertit en pollets i hem hagut d'oferir-vos un collaret d'ous de gallina.

Mr. Thomas, amb el collaret posat, va fer el discurs de gràcies amb molt de compte, de por d'esguerrar la cerimònia fent una truita.

La col·laboradora de Litvinof

Anys enrera, una autora de novelles populars d'aventures començà a freqüentar el club comunista de Charlotte Street, Londres, fundat pel mateix Karl Marx. Aquesta xicota, que hi anava com a curiosa per buscar-hi un tema de novella, en sortí convençuda i es casà amb Litvinof. Ara ja parla en rus i tot, encara que amb un marcat accent anglès.

Quan Txitxerin, que havia representat oficialment els Soviets a la Gran Bretanya, fou expulsat, Litvinof, aleshores funcionari de la missió militar russa de proveïments a Londres, succeí a Txitxerin.

—Fins ara he fet literatura—va dir la senyora Litvinof—. D'ara endavant em dedicaré a la diplomàcia.

El fet és que la seva diplomàcia no impedí que el seu marit també fos expulsat, i ella el seguí.

En canvi, ara darrerament, quan el cap de la delegació soviètica sortí de Ginebra per anar a conferenciar amb Grandi, la gent de la S. de N. es quedaren una mica parats que no se'n dugués la dona. «A l'últim podrà obeir les seves pròpies iniciatives», deien, perquè és fama que la senyora Litvinof, secretària del seu marit, té tendència a fer-li massa suggestions.

Mentre Litvinof anava a Itàlia, la seva dona anava a Londres, on feia dotze anys que no hi havia estat.

—Aquesta vegada no m'expulsaran com l'any 18—declarà als periodistes de Ginebra, ensenyant-los el passaport diplomàtic.

Alguns indiscrets es pregunten per què la senyora Litvinof, aprofitant la seva situació, no es fa traduir les seves novelles al rus.

—Potser no són prou ortodoxes des del punt de vista proletari—deia un tory anglès, i afegia:—Cada u té en el seu passat coses que més val no remenar.

Un viatge al país del Feix

Maurice Bedel, autor del *Jérôme, 60° latitude Nord*, premi Goncourt, ha publicat el seu quart llibre, *Philippine*. L'autor del discutit *Fascisme An VII* ha volgut que féssim amb ell un viatge al país del Feix, i si algú tenia dubtes sobre les idees antifeixistes de Bedel, haurà estat servit amb escreix.

Fins ara sembla que hi hagi una conspiració al voltant d'aquest llibre. Aquest silenci és una mica sospitós, perquè, certament, l'autor de *Jérôme* no és un desconegut. Però si de la banda d'Itàlia sentíssiu un «*Carabinieri, arrestate l'autore*», penseu que es tracta de Maurice Bedel. Afortunadament, Bedel no viu a Itàlia, ni deu fer pensament de tornar-hi mai més mentre hi hagi feixisme.

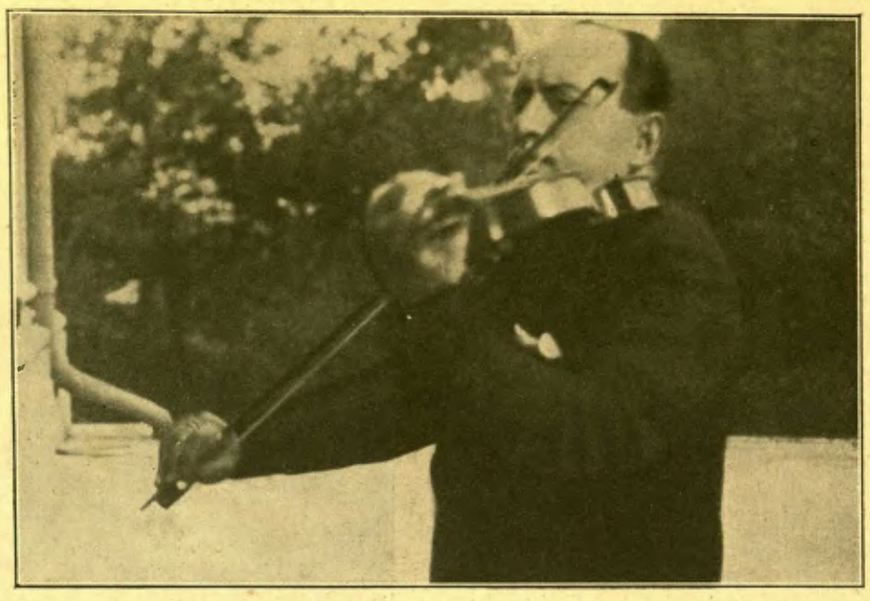

Una postal que és pot comprar pertot d'Itàlia

Parlo d'aquest llibre perquè sembla un fet que existeix contra ell una conspiració del silenci. Fins ara no m'ha estat possible de veure'n una sola recensió feta per un crític de primer equip. I fins a cert punt és comprensible aquest silenci. No tindria res d'estrany que M. Briand s'hagués vist obligat a maniobrar amb aquella habilitat que tothom li reconeix, perquè no es parli d'aquest llibre. Això explicaria que la premsa liberal, afecta a M. Briand, no hagi fet soroll. Realment, el llibre és tan fort! No se salva res, ni el feixisme, ni Mussolini, ni les institucions més respectables i, el que és pitjor—potser inevitable en aquesta mena de literatura—, ni Itàlia ni els italians.

No explicaré l'argument del llibre perquè m'apuntaria un èxit massa fàcil i perquè val la pena que la gent que, sense negligir l'aspecte dramàtic del feixisme, sap veure'n tota la inesgotable part còmica, llegeixi aquest llibre. En donaré només la idea. Tothom sap qui és M. François Coty, un senyor enamoradíssim de la causa de l'ordre, un filofeixista francès, que de fabricant de perfums ha passat a propietari del *Figaro* i de *L'Ami du Peuple* i a subsecretari d'Estat, i que des dels seus diaris pregona diàriament que el feixisme mereix d'ésser considerat com un article d'exportació. Doncs bé: el senyor Coty en *Philippine* es diu Grenadier, propietari d'uns grans magatzems. La seva filla és Philippine—Philippinetta quan és en braços d'un italià que crema com una brasa. M. Grenadier ha comprat una revista mig morta, la *Revue Contemporaine*, a la qual dóna una forta injecció de diners, i des d'aquesta revista i des d'un saló literari que ha creat per esplai de la seva muller, es proposa orientar la França vers la causa de l'ordre. I arriba un moment, quan el senyor Grenadier ja és una mitja personalitat, legió d'honor i membre de la «Société des Gens de Lettres», en què es fa necessari visitar Itàlia. El viatge el fa amb Filipina, la seva filla. Les aventures de papà Grenadier i de la seva filla formen l'argument del llibre. I al moment que els Grenadier arriben a Roma són objecte d'una visita de la policia i es veuen expulsats de l'hotel. I continuament la policia practica «descentes», «raffles» i «perquisitions» a la residència dels Grenadier. Però ni aquests ni altres incidents desagradables són suficients per descoratjar aquest gran admirador del règim dictatorial. Quan acaba d'ésser víctima de la pitjor de les vexacions, Grenadier troba a la història, *Philippine* serà un document tan eloqüent com el llibre de Salvemini. Si no existís *Candide*, de Voltaire i *Tartarín de Tarascón* d'Alphonse Daudet, *Philippine* potser seria immortal.

La darrera obra de Bedel és una suma dels resultats del *Candide* i del *Tartarín*. L'optimisme filosòfic del *Candide* és el fonament del llibre. Grenadier es passeja pel país del Feix i contemplant l'obra de Mussolini arriba a la mateixa conclusió que Sèneca en contemplar aquest món, obra de Déu: «*Fecit itaque quam optimum potuit.*» L'ha fet de la millor manera possible. La teoria de Leibnitz que sostenia la fe de l'incomparable Càndid aguanta el senyor Grenadier i no solament el fortifica, sinó que, si gosés, besaria el peu que acaba de llançar un directe contra la imposant façana posterior del filofeixista francès.

El ritme de *Philippine* pot també ésser comparat amb el de les aventures de Càndid. Els fets, les inconveniències, les vexacions, les sospites absurdes del «flics» de Roma es succeeixen ràpidament.

En fi: llegiu *Philippine* i no us en penedireu. No el llegiu com una obra literària. Penseu que llegiu un document escrit per un home de lletres, un document molt complet, molt ben ordenat, un llibre únic en la immensa bibliografia amb què compta el feixisme. Llegiu-lo, però, sobretot, no feu soroll: hi ha compromís diplomàtic: no es salva res.

MANUEL BRUNET

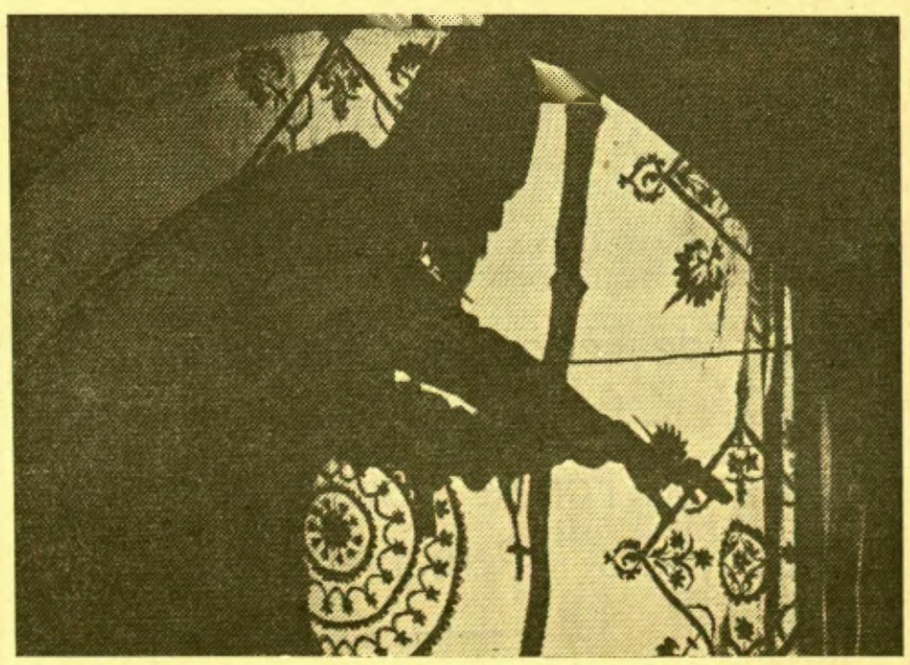

AVUI després de sis anys de prohibició, té un èxit vanguardista **IVAN EL TERRIBLE**

PEL·LICULA SOVIETICA DE "CINEMATOGRAFICA ALMIRA"

Als cinemes: AVENIDA i ROSELLÓ CINEMA

LES LLETRES

Llibres de versos

T. Catasús: "Robins de magrana"

Tota la producció poètica de Trinitat Catasús té un to ben definit. Així com altres poetes fluctuen entre les visions del món i les imaginacions subjectives, T. Catasús pren sempre com a pretext poètic la natura, però enfocada sempre en un biaix especialíssim. Qui tingui present la significació de la paraula «franciscà», tal com es donava fa deu o quinze anys a Catalunya, veurà clarament el que vull dir. Era una contemplació amorosa que duia envers els espectacles més humils de la natura; glossava amb major preferència les herbes que els arbres, i els arbres que el paisatge; i, aleshores, un cop aconseguida una visió ben *poverella*, seguia una operació ben a la inversa. Magnificava el tema associant els vegetals germans, metafòricament, amb les pedres més precioses i amb els materials més rars. El resultat era obtenir una nota reduïda, neta, selecta i transparent, depurada i asserenada per la senzillesa.

Es clar que, al fons d'aquest procediment, trobem un barroquisme secret; la distància enorme entre la cosa i la seva metàfora produeixen, si no una contorsió dins l'objecte, una discordància refinada dintre el cervell del lector; podríem dir que les poesies de Trinitat Catasús es llegeixen amb una «atenció salomònica».

Però sempre ens plau de poder acariciar amb l'atenció els versos polits, correctes i resolts del preciós panegirista de la menyspreada rabanissa i d'altres herbes.

Ramon Tor: "La ruta"

Tota l'obra duu l'empremta d'un dolor moral que vol galvanitzar-se i canta un entusiasme que no sent: la deu poètica de *La ruta* resideix dintre la voluntat de l'autor; més que un gran lirisme, hi veiem una voluntat de lirisme, extraordinàriament lírica.

Les imatges del bastó de caminant i de la partença de la nau ens duen als temps de Pijoan; tota l'obra de Ramon Tor té una mica de l'angúnia disfressada d'entusiasme que caracteritzava l'estil poètic del nostre ilustre emigrat voluntari.

Però, de vegades, en mig d'aquesta manera lírica una mica voluntària, ressona una nota greu, un accent humà, un xiquet de tendresa, que lluen com a fosforescències entre la massa negrosa del conjunt.

El vers, aspre i musculós, a estones cantellut, més que acariciar les orelles, sembla que vol colpir el cervell; un vers martellejat amb més de força que de gentilesa.

Joan M. Guasch: "Camí de la font"

Joan M. Guasch és un mestre en gai saber. Mai aquest nom no havia estat aplicat d'una manera més justa; aquest poeta té una mà segura; domina el perfil i posa el color, sense clarobscurs, però amb uns matisos molt tendres. Il·lumina. De tant en tant, a petites dosis, maneja els sentiments i n'espolsa els poemes com d'una aigua d'olor; sentiments menuts i delicats. No té l'ànima gens popular; però sap donar als versos un adient folk-lòric; no té cap comunió amb la Natura, que ell observa amb ulls de senyor estiuejant; però sovint veieu passar pastorets i pastoretes d'allò més bucòlic, escatats prèviament, *amb un gai saber*, de tota brutícia i lletjor ruda i saborosa, a estones: diríeu En Dionís Baixeres.

Però mai no sonen malament els seus versos, d'una musicalitat d'aguts de violí amb sordina; abunden les *i*, la lletra més fina, més gentil i més aguda. La música dels versos de Joan M. Guasch és música a la segura, freda i subtil. Joan M. Guasch és tot un *mestre en gai saber*. I consti que ho diem en to d'elogi. Però sempre cal proporcionar el mèrit al designi.

R. LL.

Nosferatu
GRAN GUIGNOL · FILM SONOR

Una nova era literària

Sota aquest títol (*Nouvel âge littéraire*, Librairie Valois»), Henry Poulaille, conegut principalment pel seu llibre sobre Chaplin, ha agrupat i completat, en forma de cos de doctrina, les seves cròniques de *Monde* sobre literatura proletària. Excellent com a obra de consulta, antologia bastant completa d'aquesta literatura que avui està tan en voga i dóna tant a parlar — sobretot pel que es refereix a escriptors francesos, puix que literatures tan importants en aquest aspecte com la nordamericana i la soviètica només hi són ressenyades sumàriament—, no arriba a precisar prou clarament la seva posició i bona part de les conclusions que treu del seu estudi poden ésser refutades, o almenys discutides, amb una certa facilitat.

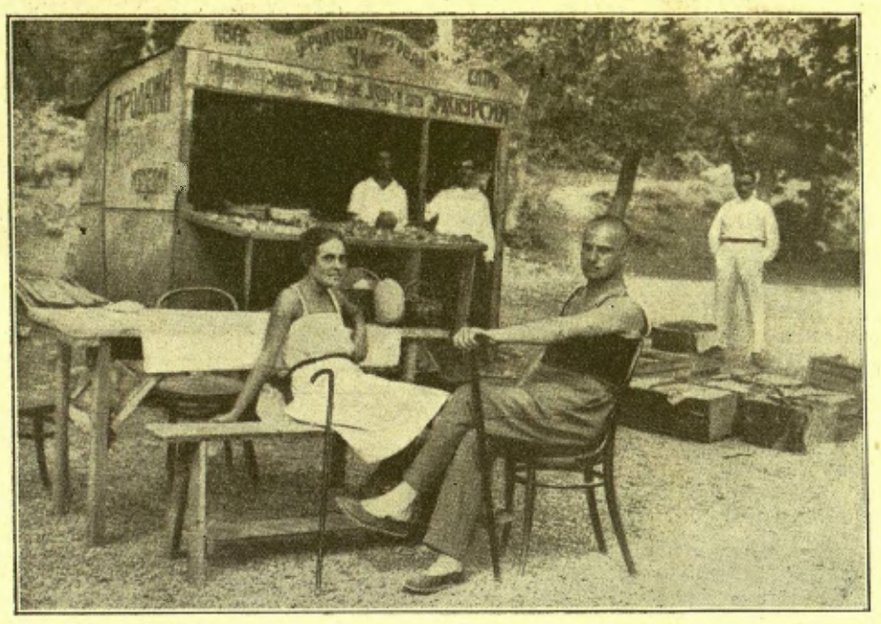

Vladimir Maiakowsky

Examinat d'un punt de mira una mica elevat, el destí de la Humanitat fa pensar en una misteriosa migració de formigues en mig d'un desert. La veiem com avança en masses compactes, apressada, ignorant del punt de partida i del punt d'arribada, ignorant aquesta ignorància i caminant, caminant sense repòs vers un destí inconegut. En èpoques de profunda transformació econòmica, la seva pressa i la seva desorientació arriben a un grau d'exacerbació indescriptible. De tant en tant, per cansanci de la llarga cursa accelerada, vénen períodes de treva. Es generalment en aquestes èpoques de calma i d'ordre — contra una opinió molt corrent — que neixen i progressen les societats civilitzades. Reduït al mínimum l'esforç de conquesta material, la vida deixa d'ésser considerada com una ràzzia, com una lluita aferrissada per la riquesa o pel poder, i l'esperit pot distreure hores al cos. Es aleshores que la comunitat no tan sols consent, sinó que aprova, que alguns dels seus membres dediquin tot llur temps a problemes desinteressats.

La nostra època no és de treva sinó de lluita. La limitació inexorable del temps i la urgència de la batalla per la vida, no deixen lleure per a gaires preocupacions d'ordre espiritual. Alguns esforços isolats per a perpetuar a l'estat pur la tradició civilitzada tenen molt poca eficàcia. Hi ha coses materialment més apremiants. No és el moment de plànyer-nos-en, sinó el de constatar-ho. L'època, amb tot, és bastant curiosa i mereix d'ésser seguida amb més interès que les vanes elucubracions d'alguns intellectuals.

Com a conseqüència lògica d'aquesta situació, la literatura sofreix, a tot el món, una crisi aguda. Crisi que si no acaba amb la seva desaparició total — el vici està massa arrelat, la intoxicació és massa profunda — provocarà la seva transformació. Avui la literatura ha quedat rerassagada, no segueix el ritme de la vida. No respon prou ràpidament als desigs d'evasió que ens sol·liciten a cada moment. Per contra, un simple disc en el gramòfon ens transporta a les illes Hawai, a Califòrnia, a la Xina. Passen damunt la tela blanca de la pantalla la Índia, les illes Fidji, Siam. Vivim en un moment totes les inquietuds i les vibracions de la Terra. Tota la simfonia del món s'ofereix als nostres ulls, a les nostres orelles, a l'instant en què n'estem freturosos, d'una manera directa, brutal, sense preparació. En augmentar el progrés de la ciència, potser arribarà un dia en el qual la radiodifusió, la televisió, el cinema i el disc reemplaçaran el llibre. Aleshores el llibre desapareixerà i serà per a les generacions futures una cosa tan rara com ho és per a nosaltres un fragment de papirus.

Però la literatura té la pell mo't dura i, per ara, es resisteix desesperadament. Exhaurirà tots els recursos abans de declarar-se vençuda. Una convulsió enfebrada travessa el món, d'Orient a Occident. Una set de reivindicació ofega i revolta els pobles. El moment actual és de la massa, del proletariat. La literatura ho comprèn, i esdevé proletària. Es potser el seu cant del cigne.

Aquesta denominació, no obstant, és confusionària. I el llibre de Poulaille no desfà l'equívoc. Per contra, contribueix a augmentar-lo. La literatura pot ésser proletària per la condició de l'escriptor o bé per la tendència i el tema de l'obra. Hem de distingir, per tant, obres de proletaris sobre temes no proletaris, obres de no proletaris sobre temes proletaris i obres de proletaris sobre temes proletaris. I així podem veure com conviuen en *Nouvel âge littéraire* homes i obres tan diferents com Péguy i Charles-Louis Philippe, Jules Romains i Jean Guéhenno, Charles Vildrac i Jules Vallès, Romain Rolland i Jean Giono, Sinclair Lewis i... Díaz Fernàndez.

Per nosaltres hi ha una sola literatura mereixedora del títol de proletària. La literatura de proletaris sobre temes proletaris, que tendeix al millorament social i espiritual de la classe obrera. La literatura proletària és una literatura de partit, de classe. Es la produïda per aquest medi social al través d'un cervell. La que neix de l'atmosfera formada pels treballs, els desigs, les esperances, els dolors i les joies de tota una collectivitat. Aquesta literatura ha donat ja obres que perduraran, que basten elles soles per a justificar la seva existència.

La literatura proletària lluita acarnissadament amb la que fins avui havia dominat i que, per a qualificar d'alguna manera, hom anomena burgesa. En el fons és la lluita de l'autodidacte contra l'universitari, del pària contra el privilegiat, de l'oprimit contra el pretès opressor. (Això no vol dir que no hi hagi aprofitadors, proletaris-nous.) Aquesta literatura guanya cada dia popularitat. Però no ha d'oblidar que la seva àrea és limitada i que des del moment en què pretén de suggerir en lloc d'expressar, a partir del moment en què l'estil esdevé una fi en si i per si, en lloc d'ésser simplement una forma de transcripció, la literatura es separa del poble. I el poble més aviat perdona els enemics que els transfugues.

Una aclaració necessària abans d'acabar. En tot el que hem dit ens referim sempre als *literats* i no als *artistes*. Als *escriptors* i no als *poetes*. Adjectivar l'art, per nosaltres, equival a disminuir-lo. Creiem que l'art, per acomplir la seva finalitat, que no és altra que produir una emoció poètica —d'ordre més aviat sensible que intellectual — necessita la màxima llibertat i cap consideració moral, política o sociològica no ha de moure'l ni deturar-lo. Conseqüents amb aquesta manera de pensar, som plenament escèptics quant a l'esdevenidor d'una poesia proletària. Com ho fórem per a tot art prosselitista. El cas de Maiakowsky és prou significatiu. I el de Púixkin, per no citar-ne d'altres. Posar limitacions a l'art és desvirtuar la seva naturalesa. Per això no creiem en la lluita entre l'art per l'art i l'art utilitari. I és que aquest darrer, per nosaltres, deixa d'ésser art.

...Sense un viu sentiment de fraternitat humana, la democràcia — estat líric collectiu — és impossible. Creació de l'esperit, la més audaç, la més aventurada de les grans creacions de l'esperit, la democràcia no podria mantenir-se sense l'acció permanent de l'esperit. Forma política de l'humanisme, té un caràcter plenament espiritual. No respon a cap fet material, positiu. Aquest caràcter espiritual de la democràcia fa necessària la presència en ella d'escriptors aptes per a mantenir en el cos ciutadà l'esperit de fraternitat. L'element intellectual és tan necessari a la democràcia com les glàndules endocrines a l'equilibri del cos humà. Aquesta hauria d'ésser la missió de la literatura anomenada proletària. I la seva justificació.

LLUÍS MONTANYA

VARIETATS

Willy

Dilluns moria Henri Gauthier-Villars, que féu cèlebre el pseudònim de Willy. Aneu a saber si adoptà el pseudònim per consideració a les obres de matemàtiques que editaven a casa seva, les quals no tenien res a veure amb els llibres i comèdies, d'una verdor una mica pujada de vegades, que ell escrivia. O potser adoptà el pseudònim per firmar aquelles quatre *Claudines* que escriví amb la que un temps fou la seva dona, Colette.

Des de la ruptura del matrimoni, i per tant, de la collaboració, el talent literari de Colette guanyà; el de Willy, en canvi, es decantà decididament a la *grivoiserie*.

Quan, no fa gaires anys, Simon Kra, editor, llibreter i marxant d'autògrafs, va fer una gran venda de manuscrits, entre aquests figuraven els de les *Claudines*. S'assegurà—quan s'escriviren, la mecanografia era gairebé inexistent—que les *Claudines* eren escrites de lletra de Colette; de lletra de Willy només hi havia algun toc de verd.

Aquest home, que fou un dels primers wagnerians, dels que feien la pelegrinació a Bayrenth cada any, tenia una certa fama d'home d'*esprit*. Heus-en ací una mostra.

Estant encarregat del fulletó teatral d'un diari, es limitava a firmar: qui els escrivia era un *negre*. Willy va haver de fer un viatge, i el negre pogué firmar amb el seu nom, afegint-hi la menció: *Interinament*.

En tornar Willy del seu viatge, va dir al seu negre:

—Ara, com que firmo jo, ens hi hem de mirar més.

Resurrecció de Papini

Giovanni Papini, l'escriptor més conegut d'Itàlia—a part l'insuportable D'Annunzio—feia temps que estava quiet. Es fama que Mussolini preguntava a tothom que més o menys podia saber-ho: «Que sabeu res de Papini? Què fa Papini?

Papini ha estat de tot i ho ha estat amb talent. Anarquista, nietzscheà, jamesià, bergsonià... Finalment, es convertí amb estrèpit al catolicisme. Posà a la defensa del catolicisme més ortodox, la seva ploma de polemista sense parió en tota la Itàlia d'ara. La seva *Vida de Jesús* fou un èxit editorial com no se'n compta cap altre en la literatura italiana contemporània. El *Diccionari d'un home selvàtic* fou un pamflet d'una intransigència catòlica formidable.

Després d'un silenci d'anys, apareix un llibre seu que porta el nom d'un dels mals esperits de l'Apocalipsi: *Gog*. Commoció. Escàndol. Papini torna a ésser l'anarquista d'abans? S'ha *desconvertit*? Quan parla Gog, és o no és Papini qui parla?

La "Revue de Genève"

Amb l'any 1930 ha deixat de publicar-se la *Revue de Genève*. El seu número de desembre passat donà l'avís: «Tenim el viu sentiment d'avisar als nostres lectors que amb aquest número cessem la publicació de la revista», que es declarava, des de la seva fundació «internacional, però no internacionalista». Haurà sortit deu anys.

Era la revista més «europea» que es publicava, inspirada en aquell esperit que passarà a la història amb el nom d'*esperit de Ginebra*.

Amb la *Revue de Genève* desapareix la publicació literària de més autoritat i serietat. Per bé que més limitat quant a caràcter internacional, només se li podia comparar el suplement literari del *Times*.

Sense la *Revue de Genève*, ens semblarà que a l'atmosfera espiritual d'Europa manca un dels components que més ajudaven a respirar-la.

Entre poc i massa

Parlant del poc cas que els crítics francesos fan de les traduccions, diu Soupault a *L'Intransigeant*: «Crec que una de les raons del silenci dels crítics ve, no em fa por escriure-ho, de llur ignorància de la literatura estrangera. Es molt més fàcil escriure sobre el llibre de X..., a qui trobarem tot seguit al cafè, que no pas de persones que viuen i moren tan lluny de París, que són cèlebres a casa seva, però desconegudes a França.»

Potser sí. Però també facilita molt poc la crítica trobar els autors al cafè, sobretot a Barcelona, on tots ens coneixem. Mentre que és tan còmode parlar d'un senyor que no arribarem mai a conèixer, que no sabrà mai què hem dit d'ell, o que, senzillament, ja és mort...

Llibres i articles

Una mica a tot arreu, tot escriptor és una mica periodista. Efectivament, la via més directa entre l'escriptor i el públic és el diari. Sovint, les meditacions severes i els temes de gran volada empren aquesta via de gran tràfec que és la Premsa, per pendre contacte amb el gran públic. Però el diari és com Saturn: devora allò que crea. Com els insectes efímers, un article de diari té vint-i-quatre hores de vida. El llibre podrà ésser el seu refugi que li permetrà — qui sap — una supervivència més llarga. Ben bé un vint per cent dels llibres que es publiquen, són formats amb recull de diaris i potser aquesta proporció encara és més gran a l'estranger que a casa nostra.

Però aquesta solució, que assegura una major vitalitat als articles, té un inconvenient, i és que no són gaires els articles que resisteixin la prova del llibre. I per això corre cada llibre de rescalfats que no valia la pena de reeditar, o almenys, s'editen reculls d'articles que no resisteixen les pàgines del llibre.

Nosferatu
GRAN GUIGNOL · FILM SONOR

García Lorca

Es paradoxal aquest programa de teatre que l'empenta i el seny de Margarida Xirgu ha fet tombar la trentena representació al Teatre Español. S'encapçala amb una obra de Federico García Lorca. Fineix amb un *auto sacramental* de Calderón de la Barca. Quin contrast entre la gràcia lírica del poeta granadí d'avui i la majestat humana del dramaturg de sempre! Aquest programa ens seria útil per a plantejar una història de l'evolució del teatre, situada com una línia que anés de la farsa litúrgica d'ahir a la farsa violenta i desenfadada d'avui. D'avui? Potser no és ben bé d'avui aquest teatre de García Lorca. Coneixíem d'ell *Mariana Pineda*; ara coneixem *La Zapatera prodigiosa*. Quan va estrenar-se la primera obra, ja recalcava jo la matisació romàntica d'una gran part de la nova floració poètica; ara, la nova farsa em porta a la mateixa constatació. Hi ha un empelt del segle XIX, un segle XIX, però, estilitzat amb una finor que fa impossible qualsevol repercussió de la banalitat escenogràfica del vuitcents. Hi ha l'empelt popular. Una de les característiques més clares de les noves promocions castellanes—andaluses, sobretot—que es situaven pels voltants de 1925 a la literatura hispànica, és justament aquest empelt. Als millors moments de *Mariana Pineda*; a la millor escena—poètica—de *La Zapatera prodigiosa*, la cançó popular hi dringa. Es clar que Lorca té ja un precedent magistral a la seva obra mateix. Parlo de l'inoblidable *Romancero gitano*, del qual es senten projeccions líriques al seu teatre. La presència de l'element popular, però, s'alia sempre a una habilitat erudita, fins a produir una obra plena de consciència lírica.

La farsa de García Lorca té una premeditada despreocupació externa. Es una estampa de romanço popular. Amb tot, però, hi ha un procés de desdoblament psicològic que és ben interessant i ben d'avui. Veureu: Una vegada, a un poblet d'Andalusia, hi havia una noia de divuit anys que es va casar amb un vell sabater que en tenia cinquanta tres. Es barallaven sempre; no tenien fills; la gent feia tabola i cantava cançons malsonants. Ella, bonica i avalotada com era, somiava, somiava i no atenia massa la seva llar. El marit, desesperat, va fugir de casa seva. I heus ací que amb l'absència la imatge del sabater va auriolar-se, al front de la sabatereta. Li semblava que el seu marit era el més complit cavaller del món. Tots els pretendents foren rebutjats amb violència. El marit torna—com a les rondalles antigues—disfressat. Aleshores coneix la fermesa i l'amor de la seva muller. Però quan, nu de la disfressa, es presenta altra vegada davant de la dona estimada, ella rep la decepció més gran de la seva vida i el seu marit és esbatussat per la sabatereta. Heus ací la història; l'essència, despullada de l'ambient popular, té tota l'empremta del nostre temps, amant d'accions i reaccions psicològiques.

GUILLEM DIAZ PLAJA

Aquest número ha passat per la censura

Nosferatu
GRAN GUIGNOL · FILM SONOR

El llibre del dia
Boston
Barcelona
per ENRIC BLANCO
Preu: 5 pessetes
DE VENDA:
Llibreria Catalònia
17, Plaça de Catalunya, 17

RAMON BES & C.ª
Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i utillatge per les Arts Gràfiques
Aguilers, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA
Telèfon 15524 - Apartat 896
Direcció telegràfica: DANIBES

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
NOVETATS EN CAMISES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Fontbernat
Sastre
CUCURULLA, 2, 1.º

Viatges Marsans, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA
Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.
INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

I EL TEATRE

Teatre soviètic

Els soviets intenten agreujar la ja prou greu economia del món, augmentant els parats forçosos de tots els països, amb el *dumping* que han posat en pràctica fa alguns mesos. Aquest *dumping* és el resultat d'una campanya interior de maquinització de la indústria i de l'agricultura. La campanya ha estat presentada, principalment, segons sembla, a través dels escenaris.

Hi han collaborat els homes de teatre exercint llurs especialitats. L'estiu darrer, les escenes d'òpera de Moscou no obriren les portes perquè els cantaires es necessitaren en el camp per encoratjar els pagesos a treballar activament en les feines agrícoles. Els dirigents russos, que s'han servit tothora del teatre per a llurs diverses propagandes, no podien prescindir-ne quan es tractava d'interessar el poble en una acció nacional. La manera com ha estat portada escènicament la campanya no és cosa nova dintre de l'habitual orientació escènica soviètica. Ja fa temps que són preferits els temes industrials en tota llei de teatres russos, i la industrialització i la maquinització dels elements integrants de l'escena han envaït, des del grup de teatres d'esquerra (sobretot els de Meierhold i els de la Proletcult), el conjunt de teatres que formaven el centre i el centre esquerra, deixant només (i encara amb certes evasions mecanístiques) l'òpera i el ballet rus, als quals ha restat reduït el grup de dreta.

Un exemple interessant d'aquesta propaganda és *Petroli,* obra industrialista, escrita per diversos autors (Gerev, Stein i Tomz), la representació de la qual dura més de quatre hores. Intervenen en aquesta producció tots els estres imaginables, evocadors de màquines i organitzacions industrials, per tal d'informar els espectadors de la importància que té per al futur econòmic de Rússia l'explotació intensa dels pous petrolífers, ja que amb aquest element pot fabricar-se cautxú, del qual tenen necessitat els mercats internacionals. Amb l'exportació d'aquest gènere, Rússia pot fer-se amb el diner que necessita per a pagar la suma fabulosa que costen les màquines comprades per a la modernització de l'organització agríco'a-industrial.

El contingut de *Petroli* és un garbuix d'idees en el qual no tres, sinó quaranta autors semblen haver intervingut: tots quaranta amb llurs idees, les unes bones, les altres dolentes, algunes fins contradictòries i tot. Durant les quatre hores que dura la representació, no es fa altra cosa que parlar de la qüestió del petroli. Es suposa que els espectadors estan perfectament informats de la situació en els seus diversos aspectes industrials, financiers, etc. I es procura evidenciar davant d'ells, posar-los gràficament davant dels ulls, la necessitat de la campanya petrolífera. S'hi exhibeixen cartells de propaganda, amb pous de petroli desbordants; gràfics històrics de la seva producció i del seu valor, fotografies dels productes que s'aconsegueixen amb el petroli, retalls de diaris de totes les nacions demostrant la lluita pel cautxú en tots els mercats del món. Una orquestra, tan aviat excitant com planera, suggereix el naixement d'una ciutat manipuladora del petroli, l'estesa de barrils des de Batum a Baku i els brolladors gegantins dels *geisers.* Una pantalla cinematogràfica dóna una pel·lícula educativa, caleidoscòpica, sobre la producció del cautxú. El decorat és expressionista i s'hi veuen pous de petroli, perforadors, i hom té la impressió de trobar-se en el laboratori d'un savi que està assajant de fer cautxú amb petroli. En l'aparell escènic es veuen, encara, algunes deixalles realistes. També hi ha elements del vell drama personalista: l'actitud del savi que odia el rei del cautxú, que tracta d'agabellar la mercaderia dels mercats de Berlín, París, Valparaíso i Nova York.

L'escena d'amor intervé també en aquesta obra en la mateixa proporció que en tots els altres drames moderns soviètics. Es a dir, basta una escena en la qual el jove savi passeja amb una noia al clar de lluna. Cada vegada que ella li posa els braços al coll i li diu, enternida: «T'estimo», ell, assenyadament, li observa: «Tot és ciència!».

El nus de l'interès del drama està en si les proves del laboratori tindran èxit o no. El moment culminant és aquell en el qual s'aconsegueix de fer nines de cautxú. Llavors, quan un es pensa que per fi el cautxú rus és ja un fet, un dels actors avança i crida des de l'escena: «Atenció!». I quan els espectadors estan en el punt més alt de l'interès, els increpa així: «Això no és sinó una obra teatral, camarades: una cosa imaginada. Però hem de fer que sigui una realitat, encara que hàgim d'anar sense sabates i ens hàgim de menjar el pa sense mantega, i beure el tè sense llimona, per tal que puguem exportar articles i tenir diners per fer aquests experiments. No ho creieu així?» I la massa, diuen, assent tumultuosament.

Heus aquí la manera com el teatre collabora en les campanyes a l'interior del país. Això ha permès als Soviets d'intensificar l'exportació i explica que els productes a Rússia tinguin preus tan elevats que són, efectivament, prohibitius, mentre s'exporten a l'estranger a preus raonables. *Petroli* és un incident de la importantíssima campanya de *dumping* que està realitzant la política soviètica, tant per fer-se amb els cabals necessaris per pagar la maquinària adquirida, com per agreujar el problema dels sense feina forçosos, trastorn econòmic que es presenta paorós a la resta del món capitalista.

Així és, també, com, malauradament, el teatre perd la seva valor artística i va esdevenint un element secundari, un pur mitjà de propaganda.

MILLAS-RAURELL

Nosferatu
GRAN GUIGNOL · FILM SONOR

Simplement una exclusiva Febrer i Blay

GRAN TEATRE
* DEL LICEU *

Avui, dijous, a dos quarts de 10 en punt, 29.ª de propietat i abonament corresponent a dijous. Primera sortida del célebre tenor:

JOSEP RIAVEZ

Tercera sortida de la famosa sopràn hongaresa:

MARIA NEMETH

Primera representació de l'òpera en tres actes del mestre Giacomo Puccini,

TOSCA

pels célebres artistes: Maria Nemeth, Josep Riavez, Carles Morelli.
Mestre director: Antonino Votto.
Dissabte, nit, primera representació d'Andrea Chenier.
Es despatxa a Comptaduria.

Teatre Català ROMEA
Companyia catalana VILA-DAVI

Divendres, a les deu i 15 de la nit, estrena del sainet barceloní en tres actes, original d'Alfons Roure

El rei de la llana, o els tres fills d'en Formaguera

Decorat nou i esplèndid de Morales Asensi.
Direcció: PIUS DAVI

Teatre Català Novetats
Companyia catalana, direcció:
CARLES CAPDEVILA

Avui, a dos quarts de 4: L'espectacle del dia

Els Pastorets

amb l'arribada dels Sants Reis, que obsequiaran els nens i nenes que assistiran a l'espectacle

A la nit, el grandiós èxit d'Avelí Artís

La senyoreta porta el volant

No us quedeu sense veure l'acte 200 per 100 de Màrius Gifreda:

L'anònim blau

Fontbernat
Sastre
CUCURULLA, 2, 1.º

Pròximament: JUAN TORENA
Producció FOX en espanyol
EN
EL VALIENTE

Als teatres Novetats i Romea

LES ESTRENES

Això d'escriure pel teatre es veu que és cosa que s'encomana. I, evidentment, el principal vehicle d'aquesta mena de passa a casa nostra, és En Josep Maria de Sagarra, que en porta dintre seu un cultiu d'una virulència terrible, vistos els efectes que produeix entre les seves amistats. No hi deu haver a hores d'ara cap amic d'En Segarra que no rumiï ja, sense dir-ho a ningú, alguna cosa o altra, en vers o en prosa, per presentar-la en algun escenari.

Ara li ha tocat el torn de barallar-se amb maquinistes i traspunts, al nostre company Màrius Gifreda.

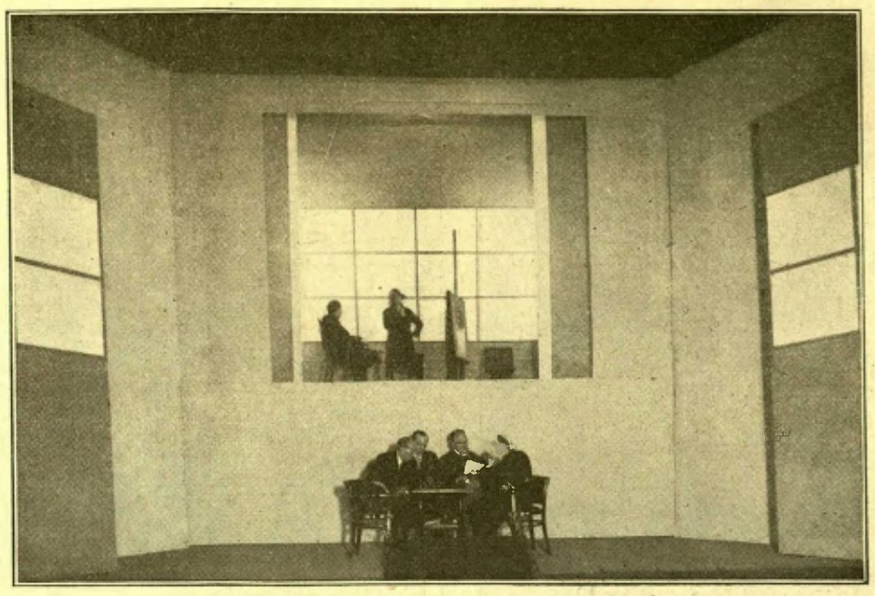

Decorat de Gifreda per a la seva obra «L'anònim blau»

Sigui com sigui, la qüestió és que En Gifreda se'ns ha descobert amb una obra originalíssima damunt d'un tema que, com el de l'adulteri, es pot dir que havia esgotat ja totes les combinacions imaginables, amb un diàleg excellentment portat, amb situacions molt ben trobades i amb una experiència escènica que mai no ens hauríem imaginat d'un autor a la seva primera presentació.

La novetat de les dues escenes que se'ns representa en *L'anònim blau,* en els primers moments ens semblaria una cosa bon tros gratuïta, i més en veure com les paraules i les accions dels dos escenaris es corresponen d'una manera excessiva, com els comentaris del de baix coincideixen amb una exactitud massa recercada amb el que passa en el de dalt.

El moviment de l'obra resulta en certa manera un xic violentat i engavanyat per la idea d'aquesta correspondència i aquesta exactitud. Aneu a saber, però, si això no és precisament la intenció de l'autor per tal de posar-nos a to amb la novetat que ens presenta, per tal que ens fem ben bé càrrec sense massa explicacions de l'assumpte que ens posa al davant. El fet és que de seguida l'acció comença a jugar amb desimboltura, cada personatge va prenent la seva vida, el seu caràcter i el seu to i ens trobem completament identificats amb el conflicte que presenciem i seguim perfectament tota la seva evolució.

La psicologia dels personatges, els seus sentiments, les seves reaccions, arriben fins a l'espectador amb tota claredat i amb una lògica afectiva—perdó!—, absoluta; tot i tractar-se d'una obra que aspira més a la lleugeresa que al transcendentalisme, són d'un dibuix segur i penetrant que ens deixa convençuts. Hom ha comentat diverses vegades la ganduleria de Gifreda—que ha servit a Passarell per fer-ne una admirable caricatura literària en el seu llibre *Cent ninots i una mica de literatura*—. Doncs bé, aquesta ganduleria potser haurem d'acabar reconeixent que és mil vegades superior a tantes i tantes activitats frenètiques que podem contemplar. Aquesta quietud de Gifreda potser és el que li ha permès d'amagatzemar—tot tranquil i sense fer gens de soroll—les experiències que li han servit per donar la vida que tenen als personatges de *L'anònim blau.* Altres vegades ho hem dit, i no estarà de més repetir-ho: això que comunament hom en diu «perdre el temps» potser resultarà la millor manera de guanyar-lo.

La caiguda de Lluïsa—que no és pas una seducció—en els braços de Carles, mig per despit, mig per enervament; la seva conversació amb Montserrat, plena de detalls aguts i expressius. Les paraules de Montserrat al telèfon parlant amb En Joan, en la qual veiem tota la *câlinerie* i tota la ingenuïtat d'aquella noia enamorada «del seu artista», després de les que ha tingut amb Josep, en les quals hem vist—sense que l'una cosa desdigui per res de l'altra—la capriciosa tirania—no pas desinteressada, ni molt menys—amb què tracta el seu patró, la rebuda de l'anònim per aquest, la seva indiferència tan mal fingida, estan carregades de realitat i d'observació.

El llenguatge, molt net i correcte. La vidriositat de l'assumpte és tractada amb un tacte fi i sense cap mena de llordor, sense cap detall que us embafi i us el faci desagradable.

El decorat—no faltaria més!, ja sabeu que és obra també de Gifreda—simplicíssim i a to amb les idees més clares que s'han exposat sobre aquesta qüestió.

Quant a la interpretació, tant l'un com l'altre la porten amb comprensió i lluiment. La senyora Fornés fa una Lluïsa ben viva, i la senyoreta Jofre, una Montserrat encisadora.

* * *

Tres maneres de parlar, que són les següents: una sota la influència d'un error d'expressió que provoca tot de conflictes i daltabaixos que Déu sap com es podran arranjar; una altra sota l'impuls d'un excessiu sentiment de la veritat, que encara en provoca més, i una tercera regida per la mentida i la hipocresia que exerceix d'una manera esplèndida el seu paper de lubricant i de restauradora, redreçant admirablement tots els torts ocasionats per les dues maneres anteriors i solucionant tots els conflictes que aquests havien creat.

No hem d'ésser pas massa exigents recercant les teories mèdiques que poden justificar l'*epifenomen* (de quin fenomen?) que exerceix la seva acció damunt d'Helena—segons ens diu el Doctor en el pròleg i veurem en el primer acte—, consistent en una aberració dels centres del llenguatge, que la porta a manifestar idees totalment oposades a les que vol expressar. Tampoc hem de voler esbrinar el mecanisme que, després, regeix la reacció de la malalta i la condueix a comportar-se amb aquella excessiva—i tan excessiva!—franquesa que encarrila ràpidament la seva vida familiar cap a un cataclisme. I encara menys hem de voler esbrinar com aquesta nova forma de la malaltia d'Helena es pot guarir només amb aquelles curtes reflexions del Doctor que determinen d'una manera eficacíssima—segons es veu—el canvi tan radical que observem en la conducta de la pacient.

Pensem que es tracta d'una obra més convencional encara dins el convencionalisme teatral, una obra que l'autor ens presenta com a farsa i que no té cap més propòsit que poder demostrar-nos, al capdavall de tota la peripècia, amb els consells del Doctor a Helena i amb l'epíleg de la sortida del pseudo-traspunt, que tots plegats vivim sota l'imperi de la mentida—mentiders nosaltres mateixos—, esclaus de la falsetat i que, mal per mal, aquesta és la cosa millor que podem desitjar per la nostra felicitat i el nostre bon viure. Tot plegat ve a explicar-nos que la veritat és dura i dolorosa; que la falsetat és suau i agradable; que anar pel món amb la veritat i la franquesa per normes no ens pot portar més que dolors i desgràcies; que acompanyar-nos amb la mentida ens farà fàcils i agradables tots els camins; etc., etc.

En *Tres maneres de parlar,* Charmel se'ns fa conèixer com un de tants esperits desencisats que en una o altra forma se'ns donen en el nostre segle—i s'han donat sempre—. Un ressentit contra tot allò que representen els convencionalismes i els miraments a què ens obliga el tracte social i que se'n venja—un xic puerilment—amb el sarcasme i el cinisme.

L'adaptació està feta molt encertadament. Les paraules i els conceptes de Charmel que, tant a París com a Barcelona, resulten bon tros massa violents per ésser emesos sense por des de dalt d'un escenari, Madrid els ha sabut transportar a expressions més assuaujades que no han desvirtuat pas les expressions originals. Referent al lèxic, potser trobaríem, entremig d'un llenguatge familiar força correcte que és usat en tota l'obra, algunes frases dites amb paraules massa cultes que hi ressalten un xic violentament.

Maria Vila destaca admirablement els diversos estats psicològics pels quals passa la protagonista, especialment en el primer

JOAN CORTES

Nosferatu
GRAN GUIGNOL · FILM SONOR

TEATRE NOU

Companyia JOSEP LLIMONA

Avui, dijous, dia 15, a les 10 de la nit:

INAUGURACIO DE LA TEMPORADA 1931

Presentació de la Companyia

ESTRENES:

L'apropòsit en un acte:

La tornada de l'Orfeó

i l'obra lírica de costums, en 2 actes original de FRANCESC OLIVA i música del Mestre JOAN BTA. LAMBERT:

Flors de Mar-Bella

"Candida" al Teatre Goya

Entremig de les innombrables figures femenines banals i adotzenades que integren el repertori habitual de les companyies castellanes, ha fet una breu aparició en l'escenari del Goya una dona amb cor i cervell: Càndida.

La sàtira que tan pròdigament escampa Bernard Shaw en les seves obres, només es detura davant de les heroïnes. Més ben dit: és potser perquè elles puguin mostrar llur nimbe resplendent, que l'autor turmenta els altres personatges. Així han nascut les dones de la sèrie que culmina amb Santa Joana. Envoltades per la confusió, l'histrionisme i la poca-solta ilustrada, passen pel món serenament, atentes només a seguir la línia recta que els marca llur cor.

Sembla ésser aquest un dels temes preferits pel gran irlandès. Es en el fons l'etern conflicte entre la vida i la forma. La vida, en un devenir perpetu, topa fatalment amb tota mena de cristal·litzacions, siguin d'ordre moral o material. En aquesta topada hi ha la lluita i el drama.

Aquesta Càndida, però, no es serveix de la seva candidesa per a polvoritzar lleis de teòlegs i juristes com fa la donzella d'Orleans. Més difícil encara, Càndida combat les actituds purament morals. Hi ha un moment en el qual, dirigint-se al seu espòs, exclama: «I que en són de convencionals els homes sense prejudicis!» Així és: hi ha homes que s'han elaborat unes normes de conducta perfectes i s'esforcen a servirles en totes les ocasions. No veuen, però, que no han fet res més que alçar un bell edifici i acabar bojament enamorats de llur obra. La perfecció espiritual elevada a culte absolut perd bona part de la seva eficàcia per a esdevenir convenció o rutina.

D'aquest tremp és el reverend Jaume Morell, marit de Càndida. I de la mateixa carnadura és el seu rival, el poeta Eugeni Marchbanks, malgrat sembli situat en l'extrem oposat. Només es paga de paraules, tot i les seves protestes de sinceritat i antiretoricisme. Porta ja construït el seu món interior, i si sospira per l'amor és perquè aquest ingredient li manca; i si demana una dona és per a fer-la servir de comparsa en les seves fantasies.

I per una d'aquelles paradoxes cares a Shaw, és el poeta el qui a la fi resulta el més materialista dels dos homes. Quan Càndida li parla de fer-li de mare i de germana, renuncia horroritzat. Ell volia la dona. Com que no s'han inventat per a ell les transaccions i els termes mitjos, prefereix obrir la porta i perdre's en la nit. Quedi Càndida per al clergue, que, com és el qui verament estima, sap compendre, renunciar i fins i tot potser esmenar-se...

Aquesta és la missió de Càndida. Es ella la illa serena de l'esperit i del cor, en mig del mar intellectualista dels altres, tempestejat pels preceptes i per les convencions. I per tal de posar una mica d'ordre en l'oceà paradoxal en el qual naufraguen els seus *partenaires,* en té prou comportant-se amb naturalitat. No acut a les disquisicions transcendentals per a justificar els seus actes, i quan argumenta, recorre a les raons pràctiques.

Així és Càndida, mestressa de bon sentit i de seny. No d'aquest seny que circula entre nosaltres, en el fons mesquinesa i manca d'ambició; sinó mestressa del bon seny, arriscat i temerari. Per la seva nova aparició entre nosaltres, regraciem a Càndida en la persona d'Irene López Heredia, l'actriu admirable que ens l'ha duta per segona vegada.

A. A.

Pròximament

CAIN

El film que no necessita adjectius
Exclusiva "Renacimiento-Films"
Una obra mestra
Exotisme
La dona, l'home, la naturalesa
Simbolisme
Realisme

Nosferatu
GRAN GUIGNOL · FILM SONOR

KURSAAL

Avui i tots els dies:

La voluntad del muerto

Primera producció de la sèrie de grans pel·lícules enterament parlades en espanyol, de la UNIVERSAL, interpretada per ANTONI MORENO i LUPE TOVAR.
Es despatxen localitats amb tres dies d'anticipació, sense augment.

EL CINEMA

Al marge d'alguns films

Em diuen que *La darrera aventura de Mrs. Cheney* és una pellícula parlada. Cal que m'ho diguin perquè m'ho cregui. Sidney Franklin, que és l'autor del film, haurà demostrat que amb això dels films parlats no hi entén res, ja que la seva obra, en la versió muda que ens han servit al Fèmina, queda tan bé que no hi trobem per res a faltar el diàleg, Tot al més, aquest hauria servit per estalviar-nos alguns rètols, però a hores d'ara fàcilment em posaria a fer una apologia dels rètols contra aquells puritans que clamen per llur absoluta eliminació, exageració evident.

Els bons vicis que he contret degut a una assistència assídua als cinemes, no em permeten freqüentar els nostres espectacles teatrals, però confesso que em sap greu de no haver anat a veure la comèdia, quan la donaren al teatre Barcelona. Sempre és instructiu, per compendre el geni peculiar del cinema, veure quines modificacions un home hàbil com Sidney Franklin ha d'introduir en una obra teatral per adaptar-la a la forma cinematogràfica, majorment quan aquesta resu'ta d'una qualitat certament pura com és el cas de *La darrera aventura de Mrs. Cheney*.

Es un home hàbil, entre altres coses, per la manera com sap a cada moment escamotejar-nos el desenllaç i l'ajorna indefinidament, creant d'aquesta manera un interès del qual difícilment l'obra — insignificant en el fons—es faria tributària.

A més, hi ha Norma Shearer. Jeroni Moragues, no fa pas gaire temps, feia aquí mateix una bona apologia de la bella *star* compatriota d'aquella Maria Chapdelaine que Tomàs Garcés ha fet parlat en català. Bonica d'una manera personal, donant alhora una impressió de salut física i moral, em fa pensar, en fitar el seu rostre tan lluminós i serè, en aquella *santa calma de la dona* de què parlava amb obsessió Goethe.

Norma Shearer

Norma Shearer no és una gran artista. No diré que deu el seu rang dintre el món estellar al seu parentiu amb Irving Talberg, no. La seva bellesa la fa mereixedora d'aquella falaguera posició, i si el seu talent no és remarcable, la seva presència és una forta delectança per l'espectador, i queda sempre prou bé perquè després de tot sigui una d'aquelles dones que ens fan anar al cinema.

La darrera aventura de Mrs. Cheney, en aquests dies de misèria cinematogràfica, és un film que es veu amb gust i que només té l'inconvenient de recordar massa altres obres recents.

* * *

En el mateix programa, M. G. M. presentà una comèdia de Hal Roach amb Charles Chase, que fa riure de debò. El dia de l'estrena bé prou hi havia persones respectables que es resistien; finalment tothom claudicà i deixant a recó aquell estrany pudor de les rialles, grans i petits es deixen conquistar per tanta facècia i extravagància.

Follies d'amor aferma el bon concepte en què tots tenim Hal Roach, l'home que ha sabut, a força de trucs originalíssims, imposar a l'atenció de tothom aquella parella avui ben famosa que es diu Stan Laurel i Oliver Hardy.

Si Hal Roach es preocupa de Charles Chase, podem augurar al simpàtic actor de la Metro una extrema popularitat.

* * *

No podria passar en silenci el bell film de John Ford, *Una tragèdia submarina,* que sembla, com tantes altres cintes valuoses, haver passat desapercebuda del públic i de la crítica.

Els que no poden perdonar a John Ford que es dediqui d'una manera quasi professional a l'exaltació dels *bons sentiments,* hauran de reconèixer, però, que l'home que ha filmat els primers metres d'*Una tragèdia submarina* és un bon mestre del cinema. Aquelles primeres escenes a Xang-Hai són immillorables i atesten de nou les belles qualitats que ja havíem admirat en cintes anteriors d'aquest autor, entre les quals cal esmentar *Quatre fills.*

Després, no és que la cinta perdi en qualitat, però com que la resta ho és de gran novetat—recorda masses coses ja vistes—l'interès minva, per bé que sempre el film és manté en una discreció de la més bona llei.

El film *Coqueta* significa el crepuscle de Mary Pickford. D'ençà de la seva pellícula anterior, *Le petita vendedora,* Mary Pickford ha envellit extraordinàriament. Cert que el talent no envelleix, però sembla que Mary Pickford, desplaçada dels seus rols predilectes, ja no és l'artista excepcional que tots hem aplaudit tantes vegades.

Coqueta és un film presentat aquí amb retard. Cronològicament, és anterior a *La Feréstega domada*; en cap cinta havíem remarcat una subjecció tan acusada a un esquema teatral. Adhuc no coneixent l'obra original, és facilíssim resoldre el film en quatre actes nets i precisos.

Després d'una prolongada absència, segurament fruit d'una vacil·lació enfront els *talkies,* ha tornat a visitar-nos Harold Lloyd. Els *intellectuals* el menyspreen, ei troben primari. Sens dubte que no té mai aquell llast d'humanitat que trobem en les obres de Keaton i Chaplin, però justament alleugerit d'aquest llast, la seva obra, feta amb aire de despreocupació, realitza un tipus de film còmic ben remarcable, d'un còmic pur i ben cinemàtic. Ara que la seva obra és desigual, i mentre un film com *L'home mosca* és una obra mestra, *Quin fenomen,* el seu darrer film suara presentat, deixa molt a desitjar. Lent i explotant abusivament trucs que semblen ésser ja ineficaços. Amb tot, ningú no s'avorreix veient un film com aquest. Es simpàtic i, a estones, inspirat.

J. P.

CAMISERIA FITÓ BARCELONA

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

"STUDIO CINAES"
(LIDO CINE)

Presentarà demà, divendres, a les 22 en
SESSIÓ ÚNICA
Una producció L. U. C. E.

Cristalizaciones

Un assaig de "Cinema Pur"

Vals de Mefisto

Un film d'"avant guerre"

Un film de Jean Vigo i Boris Kaufman

A propos de Nice

Un film de T. Kinugasa

YEDO

Es despatxen localitats sense recàrrec per aquesta sessió en el LIDO CINE de 5 a 7

Nosferatu
GRAN GUIGNOL-FILM SONOR

PANORAMA

Les nostres sessions

Divendres passat, al cinema París, tingué lloc la nostra segona sessió destinada a la revisió del cinema mut i dedicada a valorar l'abisme entre dues fites remarcables del cinema; des dels bons temps de D. W. Griffits a la gran obra de King Vidor.

Haver pogut passar *I el món marxa* davant d'un públic tan nombrós com selecte, divendres passat, ens fou una intensa satisfacció, perquè no hi ha dubte que aquesta classe d'espectacles semblen guanyar en qualitat quan hom pot fruir-ne acompanyat d'un públic atent i que en sap copsar el valor.

* * *

La data de la pròxima sessió queda fixada pel dilluns dia 26, per bé que fins a última hora no podrem concretar el programa. Les sessions tindran lloc, en principi, sempre el divendres, però com que era estan treballant una sessió especial, ens hem vist obligats, excepcionalment, a variar aquesta regla.

* * *

Els nostres lectors voldran excusar-nos d'haver dedicat tota la pàgina del número anterior a activitats nostres. Hem dit moltes vegades que donem a les nostres activitats una gran importància, i davant la falaguera acollida que tenen per part del públic, no desitgem sinó intensificar-les i millorar-les; però també estem d'acord que a Barcelona tot no s'acaba, ni molt menys, en les nostres sessions, i que de cap de les maneres podem negligir els altres aspectes de la vida cinematogràfica barcelonina.

La coincidència de donar-se dues sessions en l'espai de vuit dies explica aquella anomalia de la qual ens excusem.

Guillem Díaz Plaja

El nostre amic i collaborador Guillem Díaz Plaja està a punt de publicar el seu primer llibre en català. Títol: *Una cultura del cinema*; pròleg de Sebastià Gasch. Sortirà a les prestigioses edicions de *La Revista.*

Com recordaran els nostres lectors, el títol del llibre ha estat l'epígraf que ha encapçalat sovint els seus assaigs sobre cinema publicats a MIRADOR. El llibre, en efecte, conté alguns capítols publicats ja. Una gran part, però, és inèdita. Es inèdita, sobretot, l'organització conjunta del llibre. Es tracta, segons diu el subtítol, d'una *introducció a una estètica del film.*

Una gran majoria dels llibres que es publiquen sobre cinema constitueixen una miscel·lània de treballs fragmentaris; d'altres es refereixen a la tècnica dels films. Aquesta és la qualitat a remarcar en el nou llibre del nostre collaborador: el seu sentit totalitzant que cerca de situar el cinema en les seves relacions amb la cultura del nostre temps.

Un altre fet a remarcar: aquest llibre de Guillem Díaz Plaja és el primer llibre sobre cinema que es publica en català.

Per trobar arguments

Els realitzadors americans asseguren que llegir diaris és el millor per trobar arguments de pellícules. Cecil B. de Mille, per exemple, va trobar la idea de *Dinamita* llegint en un diari que un condemnat a mort es casava a la presó a fi que la seva dona heretés en morir.

Ja ho sabeu...

—que el darrer film de Lillian Gish és *Nits romàntiques*? Sembla confirmar-se que Lillian Gish abandona el cinema.

—que Einstein ha refusat de sortir en un documental sonor i parlat? Li oferien 200,000 dòlars per fer-ho, més que la *vedette* millor pagada.

—que la censura alemanya ha alçat el veto contra el film de guerra *Mil nou cents catorze*? Cal dir que és una pellícula feta amb mires de justificar la declaració de guerra.

—que Ernst Lubitsch acaba de realitzar una altra opereta cinematogràfica? El seu títol és *Monte-Carlo,* i els principals intèrprets, Jeanette Mac Donald, Jack Buchanan i Zasu Pitts.

—que King Vidor serà el director del film de Greta Garbo: *Ascensió i decadència de Susanna Lenot?*

—que un altre pròxim film de Greta Garbo es dirà *Inspiració?* Per rodar-lo, a Culver City es reconstrueix el Barri Llatí de París.

—que els Artistes Associats han contractat una actriu alemanya, Talia Birell, que diuen que, si no la sobrepassa, almenys igualarà Greta Garbo?

"Sous les toits de Paris"

Sembla mentida que un públic que resisteix tot un curs de circulació urbana, i és capaç d'embadalir-se amb les ganyotes tràgiques i còmiques d'Emil Jannings, pugui arribar a sortir divertit després de veure *Sous les toits de Paris,* film que ha aconseguit a Munic unes setmanes de projecció amb un èxit creixent. Els alemanys deuen perdonar-se aquesta petita facècia de lleugeresa.

Tot allò que s'hagi batejat amb el nom tan divertit d'*esprit français,* és en aquest film. El nom de René Clair, el *produceur* d'*Entr'acte* i de *Le chapeau de paille d'Italie,* no ho podia fer dubtar ni un sol moment. René Clair àdhuc—no podia trair la seva tradició—ha deixat vessar el seu humorisme d'una manera discreta i joiosa, en una sèrie de detalls que són una delícia.

El cineasta francès ha aprofitat tota una tècnica del film americà per situar la seva escenificació en els barris baixos de París. La tècnica i l'escenificació de les pellícules de baixos fons de Nova York, que tingueren llur cristal·lització suprema en aquella meravellosa *Llei de la xurma,* ha empeltat el gènere dels primers films d'apatxes de París, i ha sortit aquesta cosa tan mitjana, tan gris i tan admirable com és *Sous les toits de Paris.*

René Clair potser posa en pràctica un sistema plàstic que ja està una mica *démodé.* El seu amor al detall, el moviment premiós i insistent de la màquina, la repetició d'un tema, elements utilitzats en aquest film, adquireixen cinematogràficament, en mans de René Clair i en *Sous les toits de Paris,* una importància i una novetat extraordinàries. Contemplant la banda que segueix les teulades parisenques, us figureu veure un quadro de Picasso. Es el film que més us fa pensar que esteu a prop del cubisme. L'argument, del mateix René Clair, no és ni bo ni dolent. Les aventures d'un cantaire popular, de carrer, totes a l'entorn de l'amor que sent per una dona. Els gelos, les baralles, l'amor lluitant amb l'amistat, li han fet el joc al director, o el director els ha posat en joc per produir el film. Cal recordar que aquest film és un film sonor i parlat, i cal recordar també com fins ara els arguments dels films sonors i parlats han estat sacrificats molts cops o sempre al so, o a la paraula. Hom ha de reconèixer que René Clair sap el que es fa, i ha explotat la paraula i el so amb un encert tan gran com no es podia pensar. Veient aquesta pellícula, hom es pot pensar que estem molt a prop de salvar-nos d'aquest diluvi de revistes i bestieses. Les cançons (una d'elles la que dóna nom a la cinta), música d'instruments i instantànies converses, han servit perquè René Clair conjuminés admirablement fotografia i so. El seu domini de l'ofici li ha permès afiliar-se i tot: ningú no podrà dir, després de veure aquest film, que el cinema parlat obliga a una immobilitat, sobretot en els primers plans. Una paraula davant d'un mirall, un gemec i una cama, una nota d'un piano, tenen l'aptitud més gran per fer-se expressius i resumir llargues escenes. Una porta de vidre que ens priva la paraula de les boques que es mouen, ens dóna, d'una manera punyent, tota l'enyorança pel cinema mut, que és ja quelcom impossible.

La decoració de «Sous les toits de Paris»

El protagonista Albert Préjean, interpretant el paper d'André, ho fa prou bé. El tipus de trinxeraire «parigot» potser l'interpreta millor Maurice Chevalier. Préjean no té, ni de molt, les condicions de Chevalier, ni com a artista, ni com a cantaire, però li manquen totes aquelles que voldríem que manquessin a Chevaier. Paul Illéry i Edmond Greville són allò que la gent bateja de discrets, i Gaston Modos explota ignominiosament el tipus de «dolent».

El públic germànic ha fruït primer que els altres aquest film francès. Des de Zurich a Berlín totes les orquestrines es preparen a interpretar la seva música. Dues cançons enganxoses que obligaran al públic de Barcelona, si una empresa es decideix aviat a portar-les, a desafinar-les a casa seva, com jo les desafino cada dia a la meva habitació d'estudiant alemany.

CARLES M. CLAVERIA

Munic, desembre.

IVAN el TERRIBLE

Fémina

Guanya la guerra del riure en

BUSTER KEATON

DE FRENTE... MARCHEN!

PARLANT EN ESPANYOL
amb CONXITA MONTENEGRO
i ROMUALD TIRADO

Film d'alta comicitat "METRO GOLDWYN MAYER"

VEGEU AL
COLISEUM

EL GRAN FILM DOCUMENTAL ESPECTACULAR I HUMÀ

La conquista de l'extrem sud de la terra per un grapat de valents.

L'emoció del sublim.

Inaccessibles muntanyes de glaç.

Balenes que s'alcen sobre les aigües per mirar neguitoses l'arribada dels nous éssers.

Simpàtics pingüins.

Magnífic vol sobre el planell polar, de divuit hores, que dóna als expedicionaris la palma de la victòria.

ES UN FILM PARAMOUNT

LES ARTS DISCOS

EXPOSICIONS

JOSEP MOMPOU

Dissabte passat va inaugurar-se l'exposició de les pintures de Josep Mompou. L'acte fou precedit amb unes paraules molt atinades de Joaquim Folch i Torres sobre l'obra de l'artista, les quals foren justament apreciades per la distingida concurrència que emplenava la Sala Parés.

Conjuntament amb el catàleg foren repartides unes fulles signades amb les mateixes lletres que aquestes ratlles; i com que els nostres lectors són molt comprensius, el cronista se'n valdrà, intercalant una d'aquestes fulles impreses en el seu iniciat comentari.

* * *

«Si aquella idea teosòfica de la reencarnació fos certa, podríem suposar que Josep Mompou havia estat—en una vida anterior—un d'aquells peixos de l'aquari del Príncep de Mònaco. I no pas per la seva semblança física amb algun exemplar de la classe com, posem per cas, el *Chrysophys aurata,* sinó per la claredat mirífica i la lluminositat matisada de les seves actuals produccions pictòriques.

Davant de les teles de Josep Mompou ens dol que els colors siguin tan inodors. Perquè el dia que els químics descobrissin un perfum específic en cada color, el raport cromàtic dels quadros de Mompou irradiaria un *bouquet* inconfusible que addicionaria una nova valor al seu art exquisit.

L'obra pictòrica de Mompou aconsegueix una major emotivitat a cada nova exhibició. Aquesta superació podríem justificar-la—si la paraula no fos tan malmesa—amb l'anomenada: Inquietud. No es tracta, però, d'una inquietud mistificada pels formulismes emmotllats.

Per fer una pintura de qualitat contemporània, Mompou no ha de recórrer, com altres, al deformisme cezannià, ni al primitivisme decoratiu de Gauguin, ni a l'expressionisme de Van Gogh.

La seva visió pictòrica l'acondueix cap a una subtil sintetització del model, per la qual expressa les essències més imprevistes de la seva afinada sensibilitat.»

I moltes gràcies, benevolent lector, per haver-me deixat arribar, d'una manera tan còmoda, a la quarta quartilla.

* * *

Josep Mompou.—Quai des Orfèvres (Paris)

L'art de Josep Mompou, a part del seu valor intrínsec, és una mena de pedra de toc per a conèixer el grau d'educació estètica de l'espectador. És clar que aquesta característica és pot, també, atribuir a les produccions d'altres bons artistes, que, com Mompou, assoleixen un dels moments essencials de la sensibilitat d'ara, però el cas del nostre artista sembla fet a mida per a provocar en l'espectador la reacció esmentada, per la qual hom pot constatar el grau del seu receptivisme de l'anomenada sensibilitat moderna.

Així, almenys, em va passar a mi, mentre contemplava les teles del Josep Mompou. Al costat meu, per exemple, hi havia dos senyors, de certa edat i que segurament—pel lèxic emprat—eren dos professors de dibuix i pintura a l'antiga usança, completament enfurismats amb els quadros de Mompou.

—Això no va ni amb rodes! Aquests pintors d'avui no tenen cap noció de la composició ni del colorit...—i altres fantasmagories vuitcentistes, que sentim no recordar, deixaven anar els dos veïns meus de certa edat, davant de les pintures de Mompou.

I, ben mirat, la cosa no té res de particular; gairebé diríem, és d'una lògica transparent. Perquè aquests dos honorables ciutadans i tots els que «només» tinguin la retina educada en la pintura vuitcentista, no podran sincerament compendre ni tan sols adonar-se dels exquisits raports cromàtics dels quadros de Mompou.

No pretenc pas presentar les teles actualment exhibides a la Sala Parés com un menjar inassequible, però sí que s'ha de tenir un paladar bastant educat per trobar-hi el seu gust. La preparació necessària per arribar a veure aquesta pintura no pertany a cap formulisme ni a cap intellectualisme. Es, més aviat, una qüestió d'assimilació, però assimilació sense cap mena de preocupacions cerebrals. Diríem, doncs, que l'obra de Mompou s'ha de sentir abans d'entendre-la. I val a dir, de passada, que és molt més fàcil d'entendre que de sentir-la.

El que jo no he arribat a compendre encara és un comentari despectiu que va fer una senyora que parlava en castellà: *Esas pinturas son el resultado de la cocaina.* Potser sigui perquè jo no estic iniciat en aquesta mena d'estupefacient, però em sembla que la distingida dama tampoc deu saber de què va. Perquè si hi ha una pintura més airejada i menys enterbolida és la del nostre Mompou; fins, potser, massa airejada i massa poc enterbolida, però... qui sap!

MÀRIUS GIFREDA

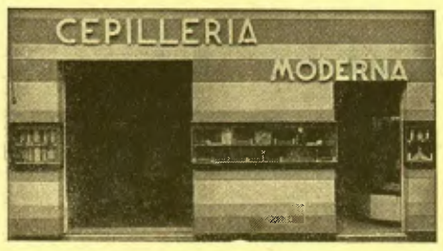

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

Mofferatu
CREM COIGNOL-FILM SOLUBLE

Vda. de Josep Ribas
MOBLES I DECORACIÓ
CASA FUNDADA L'ANY 1850
Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

Feu fer els vostres gravats en la
UNIÓ DE FOTOGRAVADORS
CORTS, 481 : Telèfon 33421

URBANISME

Tornant de Nova York

Nova York és una de les tres o quatre grans ciutats del món que van obrint camí als problemes de l'Urbanisme. Alguns d'aquests problemes, que a Nova York es van resoldre fa anys, a Barcelona encara no s'han plantejat; i quan es presentin, nosaltres tindrem l'exemple de la solució de Nova York, mentre que Nova York no va tenir ningú que el precedís, per imitar. Sembla, doncs, que, per una ciutat com Barcelona, és utilíssim (una ganga!) observar de prop el que passa a un laboratori de recerca urbanista tan important com Nova York, per estalviar-se així d'haver d'inventar o de preveure el que ja està inventat i previst. No obstant, els anys passaven i Barcelona, interessada sens dubte en altres coses, no dedicava gaire atenció a les qüestions d'urbanisme que, amb empenta no mai vista i amb novetat desconcertant, es presenten a la gran metròpoli americana. Em vaig decidir, doncs, a examinar, de prop i pel meu compte, aquestes qüestions i a *veure* Nova York amb ulls d'urbanista barceloní.

Veure no és el mateix que estudiar damunt plans, llibres i revistes. Els que publiquen sobre urbanisme, *han vist* prèviament i han interpretat segons llur punt de vista, mai segons el vostre. Seguir regularment, per exemple, la interessant revista d'urbanisme pràctic americà *The American City,* ens demostra que els americans observen llurs propis casos d'urbanisme *com si Barcelona no fos al món.* No sé si això sublevarà la gent del Born, però jo no he imaginat mai que pogués ésser d'altra manera. Cal que un barceloní vegi Nova York, per interpretar les solucions d'urbanisme que veu, d'una manera interessant per Barcelona. Només nosaltres sabem on ens cou, i només un de nosaltres, posat al mig de Nova York, pot reaccionar intellectualment d'acord amb les preocupacions de Barcelona.

Per exemple, l'hora de la gran congestió del tràfec a la Cinquena Avinguda, entre dues i tres de la tarda, té aspectes que han d'ésser vistos per un barceloní. Un japonès hi veurà certes particularitats, un marsellès d'altres. Però, personalment, davant de l'embull formidable que allí s'arma, jo vaig veure coses que toquen de prop a Barcelona. Les explicaré.

Tots sabeu que Nova York, com el nostre Eixample, és construït sobre una quadrícula. Cerdà, home modern al seu temps, va seguir a Barcelona, el 1858, les idees americanes d'estendardització (o sigui d'execució per repetició d'un mateix tipus de *mansana*), abans que aquesta paraula, que suara hem descobert com a molt moderna, es posés de moda. També Cerdà va fer imperar el carrer recte, segons la teoria, que ja formulava aleshores, de la major facilitat per tràfec mecànic. Resum d'aquesta similitud entre la urbanització de Nova York i la de Barcelona, és una gran semblança en el règim del tràfec vial. Així, veiem que ací com allà, no hi ha, a l'Eixample, grans vies collectores en el sentit estricte del mot, o sigui vies que recullen diversos corrents de circulació com la de l'exemple *A,* sinó que, per virtut del parallelisme dels carrers (exemple *B*), el tràfec no té cap raó d'acumular-se a un d'ells. De fet, tots els carrers de l'Eixample, de Dreta a Esquerra, constitueixen com un sol carrer, composat de moltes pistes. Si una d'elles s'obstrueix, podem, cent metres més amunt o més avall, trobar-ne una altra que ens dugui al mateix lloc on anàvem. Això explica que, havent-hi a Nova York, moltes vegades, més d'automòbils que a París, les congestions de París siguin més freqüents i més fortes que a Nova York, ja que la capital de França és urbanitzada amb collectores no paralleles. La congestió de la Cinquena Avinguda, a la qual he començat per referir-me, és ocasionada per la interposició de Central Park, que tapa tres carrers parallels i próxims a aquella via. Però, en general, malgrat el tràfec enorme de Nova York, fora dels moments de super-tràfec, es pot dir que no hi ha congestions notables.

Heus ací que això és reconfortant i esperançador per Barcelona. Gràcies a la previsió de Cerdà, l'Eixample, que, durant molts d'anys constituirà el centre de Barcelona, podrà admetre una densitat de tràfec formidable, sense perill de congestió greu. Notem que, com a Nova York, les nostres congestions de tràfec són als llocs en els quals el sistema de la Zona l'Eixample és pertorbat—per exemple a les vores de la Zona, on ella engrana defectuosament amb les altres urbanitzacions de la Barcelona vella o moderna. A Nova York, el Broadway produeix semblants pertorbacions, com al Times Square.

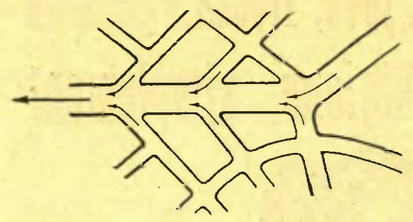

Urbanització a base d'una via collectora. El tràfec, per anar de dreta a esquerra, s'acumula en el carrer principal.

El visitant de Nova York nota, és clar, una diferència en el grau d'evolució de la policia del tràfec d'allí i d'ací. Per exemple, nosaltres tenim «llums» a algunes vies; a Nova York, tots els carrers de la quadrícula estan regulats pels llums verds, vermells i grocs. Es evident que només quan la regulació automàtica és general, tots els carrers tenen la igualtat d'eficàcia que el projectista volgué donar-los. A Barcelona—em deia jo a una cantonada qualsevol de la quadrícula de Manhattan—l'aplicació parcial dels llums de tràfec a l'Eixample, ha produït el fet curiós del desplaçament parallel dels corrents de circulació. Els «llums» del Passeig de Gràcia han esquivat molts d'automòbils cap a la Rambla de Catalunya i cap al carrer de Llúria. El carrer de la Diputació suporta un tràfec redoblat, degut, entre altres causes, a la nosa dels llums del carrer de les Corts Catalanes. El dia que Barcelona tingués llums a tot l'Eixample, no es donaria el cas, quasi paradoxal, de veure, com ara, els carrers amples desertats pel tràfec, en perjudici dels més estrets, parallels i pròxims a ells.

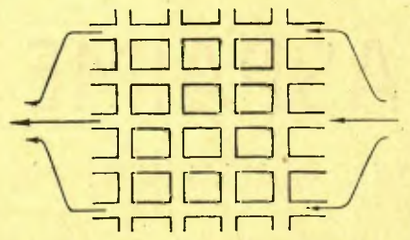

Urbanització quadriculada. El tràfec, per anar de dreta a esquerra, es distribueix indiferentment per les vies paralleles.

NICOLAU M.ª RUBIO I TUDURI
Arquitecte

DISCOS

MUSICA TEATRAL

Els discos de música teatral eren abans els únics amb els quals era possible cridar l'atenció del client i això més pels noms dels intèrprets que en l'escena ja tenien certa anomenada. Es natural que a mida que el gust del discòfil s'ha anat depurant, s'hagi deixat una mica de banda aquesta música, per a dedicar-se més a uns altres gèneres, que s'avenen més amb les especials característiques de la música que ha de servir el disc. La música simfònica, per exemple, en no haver d'emprar el record de l'escena, pot ésser trasplantada de l'audició pública al disc, però encara més uns altres gèneres guanyen gairebé en sentir-se amb un bon aparell; tal és la música de «camera», que es situa en un ambient de més intimitat que el que suposa un concert en una sala pública. Però el gramòfon, contrarestant els inconvenients ja avui prou afinats de la reproducció mecànica, té en la majoria de les ocasions el gran avantatge de la qualitat dels intèrprets, i això decideix en moltes ocasions, més que les mateixes obres, a l'adquisició d'un disc. La mateixa *Barcarola* de l'òpera còmica d'Offenbach, els contes d'Hoffmann, ja tant sentida, no tindria cap interès si no fos cantada per dos artistes de la categoria de Lucrècia Bori i Lawrence Tibbet. Heus aquí un artista al qual el cinema sonor va fer un nom universal, que després amb els discos podrà conservar. Evidentment en aquest disc la bondat de les veus supleix un acompanyament orquestral prou descurat.

No és música teatral, evidentment, però semblen fragments de sarsuela dos transcripcions, una de *Granada,* d'Albèniz, i l'altra d'una *Danza* de Granados, que canta Conxita Supervia. No es pot saber quin acudit hauran tingut per a transformar aquests fragments completament pianístics, que no aguanten gairebé ni les transcripcions que sovint ens ofereixen les petites agrupacions, però si amb un conjunt instrumental pot conservar-se molt del color d'aquesta música, no transformar-la en una canço que poc conservarà la seva primera forma.

El mestre Serrano, un dels més populars autors lírics espanyolss, va estrenar, ja fa temps, *La Dolorosa,* i un dels fragments més escaients és el duo que canten la tiple Cora Raga i el tenor Vendrell, fragment en el qual es troben totes les característiques de la música de Serrano, melodia fàcil, que aviat resta a l'oïda, servida amb una orquestració que no fa més que seguir ben al peu de la lletra aquesta mateixa melodia.

El Tambor de Granaderos, l'obra escrita per Chapí amb més pretensió que encert, puix va voler fer d'ella una obra exemple en l'escena lírica espanyola, té avui ja poc interès; unicament se salva la seva simfonia, que interpreta amb prou encert l'orquestra Odeón.

Els fragments de *Maruxa* gairebé no hi poden mancar mai. Aquest mes anotarem l'enregistrament del duo del primer acte, que canten A. Ottein i Aníbal Vela, aquest amb més veu i més fermesa que la seva companya.

J. G.

Contes d'Hoffmann. — Offenbach. — L. Tibbet.—L. Bori.—Cia. del Gramòfon.
Calma a la nit. — Goetze. — Idem Gramòfon: DA 912.
Granada. — Albéniz. C. Supervia.—Odeón 121146.
Danza. — Granados. — Idem id.
La Dolorosa. — Serrano. — C. Raga.—E. Vendrell. — Odeón 121145.
El Tambor de Granaderos. — Chapí. — Orquestra Odeón, 173212.
Enseñanza libre. — Idem id.
Maruxa. — Vives. — A. Ottein i A. Vela. Odeón: 129031.

A MONTPARNASSE

Un pintor mexicà ofereix un quadro.

(*Ric et Rac,* París)

—Quant, aquest gos?
—Cinquanta marcs.
—Feu-me'n tres pams.

(*Der Lustige Sachse,* Leipsic)

—Els prova la casa nova?
—Sí, però tenim de veïns un matrimoni que sempre es barallen.
—Sí que deu ser desagradable...
—I encara és més desagradable que són francesos i no entenem el que es diuen.

(*The Passing Show,* Londres)

—Quatre penics cada ou! Si als diaris anunciàveu que tornàveu a vendre'ls al preu d'abans de la guerra!
—A aquest preu, els ous també són d'abans de la guerra.

(*The Passing Show,* Londres)

—Quina edat té la teva germaneta?
—No ho sé, perquè ens la van dur abans d'ahir.

(*Marius,* Marsella)

—Fins als trenta anys sereu desgraciat en el matrimoni.
—I després?
—Després ja us hi acostumareu.

(*Ric et Rac,* París)

MUSICA MODERNA

—Quina orquestra! Sempre toca el mateix!

—T'equivoques, dona, el que sents és el ventilador.

(*Der Wahse Jacob*, Berlín)

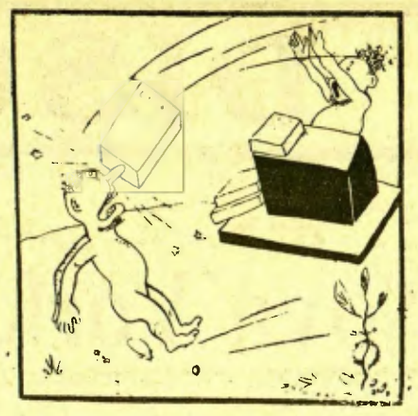

A L'EDAT DE PEDRA

El director d'un diari torna el manuscrit d'un espontani.

(*Mucha*, Varsòvia)

AFISA

Laietana, 18, pral., B

Director

Carles Ossorio

Autoritzacions per a noves indústries

Noves instal·lacions canvis i trasllats

Certificats de productor nacional

Contribució industrial territorial, utilitats

Expedients de protecció de l'Estat

Representant especial a MADRID

EPIFANIA 1931

El pastor.—Però, no havíeu de ésser tres?

Els Reis.—Sí, però un de nosaltres portava l'or i l'or se l'han quedat tot França i els Estats Units.

(*El Travasso delle Idee*, Roma)

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades

GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastenia, Impotencia (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perdua de memòria, vertígens, fadiga corporal, tremolors, dispepsia nerviosa, palpitacions, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les Gragees potencials del Dr. Soivré, més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciència, financiers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les **Gragees potencials del Dr. Soivré**, tots els esfourços o exeercicis fàcilment i disposant l'organisme per rependre'ls sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme. amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 5'50 ptes. flaseó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.—*Dirigint -se i trametent o'25 ptes. en segells de correu per al franqueig a Oficines* **Laboratorio Sòkatarg, carrer del Ter 16, Barcelona**, *rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenrotllament i tractament d'aquestes malalties.*

Conservi la pell sana, neta, jove, fresca i gemada
Afaiti's depressa, amb higiene, simplement
Això ho aconseguirà amb la

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

COMPOSICIO:

Sucre, llet, b., 5 ctgs.; extracte regalèssia, 5 ctgs.; extracte diacodi, 2 milg.,, extracte medul·la vaca, 3 milg.; Gomenol, 5 milg.; sucre mentoanissat, quantitat suficient per a una pastilla.

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190 — Teleg.: "Carburos" — BARCELONA Mallorca, 232 — Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 °/₀ DE PURESA, Fàbriques a Barcelona i València : : ACETILÈN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València : : FERRO MAGNESI i FERRO SILICE : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr. .....

que viu a .....

carrer ..... *n.º* ..... *es subscriu a* **MIRADOR**

pel preu fixat de **2'50 ptes.** *trimestre.*

..... *de* ..... *de 193*...

Signatura

PONCHE Chaco

ENTONA EL COS

PER A LES NITS FREDES

NUTRITIU AROMATIC DELICAT

Després del teatre, prengui

PONCHE Chaco

Anunciar

a

MIRADOR

és donar a conèixer un producte per tot Catalunya

AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'**Albuminúria, Litiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses Nefritis crònica,** es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Taller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 10910

Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors

per a retenció absoluta de la trencadura.—Faixes de totes menes

Faixa-cotilla abdominal.—Models moderns

Cotilles Ortopèdiques

per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena

Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

A les deu notabilíssimes característiques que determinen l'extra qualitat del neumàtic

INDIA

Superior al millor

cal afegir avui la nova patent

"Sawtrooh Tedlock"

(Pany de dents de serra)

amb la qual es fa impossible el desprendiment de la banda de rodament

Les patentades característiques

INDIA

fan possible la fabricació en exclusiva de l'article de la més alta qualitat que la indústria coneix

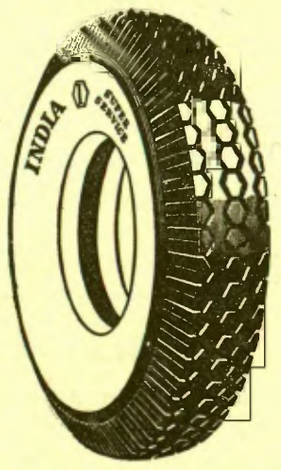

Representant general per a Espanya

A. CAR

BARCELONA

Passeig de Gràcia, núm. 99

Rosselló, 234 - Telèf. 73992

IMPRESOS COSTA
Asalto, 45 -- Barcelona